

स्वच्छ, समृद्ध सुसंस्कृत इलाम

इलाम नगरपालिका
इलाम

१४ औं नगर परिषद्बाट पारित
आ.ब. ०६७।०६८ का लागि
नीति, कार्यक्रम तथा बजेट

इलाम नगरपालिकाको कार्यालय

इलाम

फोन नं.: ०२७५२००६०, ०२७५२००६५, ०२७५२००३९, ०२७५२००३०

फ्याक्स : ०२७ ५२० ०६०

इमेल: mun.ilam@gmail.com, info@ilammun.gov.np

Website: www.ilammun.gov.np

१४ औं नगर परिषदबाट पारित इलाम नगरपालिकाको आ.ब. ०६६।०६७ को प्रगति समीक्षा तथा आ.ब. ०६७।०६८ को लागि नीति, कार्यक्रम तथा बजेट

१. पृष्ठभूमि

इलाम नगरपालिका एउटा पर्यटकीय नगरको रूपमा विकसित भएर गइरहेको र भविष्यमा सङ्घीय राज्यको राजधानीको रूपमा संविधान सभाको संसदीय समितिबाट प्रस्तावित नगर हो। यसैले यस क्षेत्रमा पर्यटकीय पूर्वाधारका लागि विमानस्थल, जैविक विविधताले युक्त विभिन्न पर्यटकीय स्थल, सभागृह र शैक्षिक संस्थाहरूको व्यवस्थापन कार्य तीब्रतर गतिमा भइरहेको छ र नगरमा जनघनत्व बढिरहेको अवस्था विद्यमान छ।

संविधान सभाको निर्वाचनपश्चात मुलुक दिगो शान्तिदर्प उन्मुख भइरहेको र थप समयावधिभित्रै संविधान निर्माण भई देशमा सङ्घीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्र संस्थागत हुनेछ भन्ने विश्वासका साथ संवाद, सहमति र सहकार्यसहितको एकता र कृयाशीलताबाट आदरणीय नेतृत्ववर्गहरू, नागरिक समाज, बुद्धिजीवी, पेशाकर्मी लगायत सबैमा शान्ति, विकास र लोकतन्त्रप्रति समर्पित हुने वातावरण मिलोस भनी कामना गर्दछु।

पर्यटन, शिक्षा र व्यावसायिक कृषिको माध्यमबाट नेपाल भरि नै ख्याति आर्जन गरेको यस सुन्दर नगर स्थापना भएको ५२ वर्ष पूरा भएको छ। ५२ औं वर्षमा हामी १४ औं नगर परिषद् सम्पन्न गर्दैछौं र १४ औं नगर परिषदबाट पारित आ.ब. ०६६।०६७ को प्रगति समीक्षा र आ.ब. ०६७।०६८ को नीति तथा कार्यक्रम र बजेट सार्वजनिक गर्न पाउँदा गौरव र प्रसन्नता महसुस गरेको छु। यस अवसरमा शहिदहरूप्रति श्रद्धाञ्जली अर्पण गर्दै शान्ति, अग्रगमन र लोकतान्त्रिक आचरणयुक्त शासन व्यवस्थाका लागि सङ्घर्षरत श्रद्धेय सबैमा सम्मान व्यक्त गर्दछु। यस अवसरमा इलाम नगरवासी बुवाआमा, दिदीबहिनी दाजुभाइप्रति हार्दिक आभार व्यक्त गर्दछु।

विकेन्द्रीकरणको सर्वमान्य सिद्धान्त तथा स्थानीय स्वायत्त शासन ऐन, नियमावलीको भावना अनुसार जनप्रतिनिधिबाट परिचालन हुनु पर्ने नगरपालिका मुलुकको विविध परिस्थितिका कारणले आज जनप्रतिनिधिविहीन अवस्थामा रहेको यस अवस्थामा जनप्रतिनिधिको जिम्मेवारी र अधिकार पनि कार्यकारी अधिकृतबाटै बहन गर्नु पर्ने स्थिति रहेको कारणले आज इलाम नगरपालिकाको १४ औं नगर परिषदबाट पारित नीति, कार्यक्रम र बजेट प्रस्तुत गरिरहेको यहाँहरू सामु विदितै छ।

नगरपालिका कानून: स्वायत्त निकाय भए पनि यसले आफ्नो कार्य प्रकृयाहरू स्थानीय स्वायत्त शासन ऐन, स्थानीय स्वायत्त शासन नियमावली, स्थानीय निकाय आर्थिक प्रशासन नियमावली अन्य सम्बद्ध ऐननियम, नेपाल सरकारका नीतिहरू, मन्त्रालय, विभागबाट प्राप्त लिखित निर्देशन, राजनैतिक दलहरूको सर्वदलीय संयन्त्रको निर्णय, नगरपालिका बोर्ड बैठकको निर्णय र नगरपरिषदले जारी गरेका निर्देशिका एवम् मार्गदर्शनका आधारमा व्यवस्थापन गर्दछु।

सेवाग्राही जनताको भावना, सुभावा, सहभागितामूलक विकास योजनाको छनौट, कार्यान्वयन र सफल व्यवस्थापन यी सबैबाट जनताको नजिकको सहयोगीको भूमिका यसले निर्वाह गर्दछ। नगरपालिका आफ्नो क्षेत्रभित्र वास्तविक सरकार र प्रत्यक्ष सरकारको रूपमा आफ्नो भूमिकालाई अगाडि बढाउँदै लगिरहेको छ। यस कार्यमा हामीलाई सहयोग गर्नु हुने राजनैतिक दलहरू, सम्माननीय संविधान सभा अध्यक्ष, माननीय सभासदज्यूहरू नागरिक समाज तथा सचेत नगरवासीहरूप्रति आभार र सम्मान गर्दछु। साथै आउने दिनहरूमा चाडै नै जनप्रतिनिधिहरूको उपस्थितिमा नै स्थानीय स्वायत्त शासन ऐन नियमको भावना अनुरूप नगरको नीति तथा कार्यक्रमहरू सञ्चालन हुने वातावरण निर्माण होस भनी सम्बन्धित निकायहरूको ध्यानाकर्षण गर्न चाहन्छु।

नगरवासीहरूको असीमित आवश्यकता र चाहनालाई सीमित आयस्रोत र साधनले सन्तुलन गर्दै स्थानीय स्वायत्त शासन ऐन नियम र सर्वदलीय राजनैतिक परामर्श समितिको संयन्त्रबाट निर्दिष्ट सल्लाह सुभावा एवम् नगरको अवस्थालाई मध्यनजर गरी सहभागितामूलक योजना तर्जुमा तथा विगतको सफल परम्परालाई यस वर्ष पनि कायम राखिएको छ।

स्वास्थ्य, शैक्षिक जागरण र पर्यटनको पूर्वाधार इलाम नगरपालिकाको आधार भन्ने नाराका साथ विकास अभियानमा अगाडि बढिरहेको इलाम नगरपालिकाको लागि यस वर्षदेखि आवधिक योजनाले निर्दिष्ट गरेको स्वच्छ समृद्ध सुसंस्कृत इलाम दूरदृष्टि राखेर अझै उत्साहका साथ इलाम नगरपालिकाको विकास अभियानलाई तीब्र पार्न चाहन्छु।

२. आर्थिक वर्ष ०६६।६७ को प्रगति समीक्षा

अब म यस नगरपालिकाको आर्थिक वर्ष ०६६।६७ को प्रगति समीक्षा संक्षेपमा यहाँहरू समक्ष राख्न चाहन्छु । आर्थिक वर्ष ०६६।०६७ को कुल अनुमानित आय रु ८,६८,७२,१४६।०० रही संशोधित अनुमान रु ७,३०,५९,१४६।०० रहेकोमा २०६६ वैशाखसम्मको यथार्थ आय रु ५,९२,३३,७१७।३६ रहेको छ । कुल अनुमानित आयमध्ये आन्तरिक स्रोततर्फ रु १,११,१५,०००।०० रहेकोमा चालु आ.व. को वैशाख मसान्तसम्ममा खानेपानी सञ्चालन तथा व्यवस्थापनमा रु २८,६०,२०३।६० र नगरपालिकाको आन्तरिक आय रु ४६,५४,९७२।६४ समेत जम्मा रु ७५,१५,१७५।८० असुली भई आय अनुमानको ७२.५१ प्रतिशत प्रगति भएको छ ।

यसैगरी आ.व. ०६६।०६७ को कुल अनुमानित व्यय रु ८,६८,७२,१४६।०० रही संशोधित अनुमान रु ७,३०,५९,१४६।०० रहेकोमा २०६७ वैशाखसम्मको यथार्थ व्यय रु ४,५३,८८,२११।२३ रहेको छ । यसरी कुल व्यय अनुमानको ६२.१५ प्रतिशत यथार्थ व्यय भएको छ । कुल खर्चमा कार्यालय सञ्चालन तथा प्रशासनिक खर्चतर्फ १३.८२ प्रतिशत र विकास निर्माण पूँजीगत खर्चतर्फ ८६.१८ प्रतिशत यथार्थ व्यय भएको छ । आ.व. ०६६।६७ मा नगरपालिकाबाट निम्नानुसारका क्रियाकलापहरू भएको यहाँहरू समक्ष राख्न चाहन्छु ।

२.१ विद्युततर्फ

- विद्युततर्फ इलाम नगरपालिकाको सबै वार्डमा विद्युतीकरणको क्रियाकलाप भएको छ ।
- नगरका प्रमुख सडकहरूमा सडक बत्ती जडान गर्ने कार्य गरिएको छ ।
- सडकबत्ती सञ्चालनमा टोल विकास संस्थालाई परिचालन गर्ने गरिएको छ ।

२.२ सडक यातायाततर्फ

- १३ औं नगर परिषदको निर्णयानुसार इलाम नगरपालिकाअन्तर्गत निम्नानुसारका सडक आयोजनाहरू सम्पन्न भएका छन् भने केही चालु अवस्थामा रहेका छन् :

जनसहभागितामा आधारित विकास कार्यक्रम

- तिल्केनीदेखि माइखोला हुँदै नामसालिङ्ग जाने बाटोको निर्माण कार्य सम्पन्न भएको छ ।

कृषि सडक कार्यक्रम (पुरानो क्रमागत)

- फुलगाछी इन्टेक सडक सुधारको काम सम्पन्न भएको छ ।

कृषि सडक कार्यक्रम (नयाँ)

- बौद्धपार्कदेखि अठारे, जनकल्याणबाट खनेको नयाँ बाटो, ठुटेवर रायागाउँ, सिंगफ्रिङ्ग अस्पतालमुनिबाट घोषजाने बाटो, रत्नसमाधिस्थल हुँदै तिल्केनी मोड, आलेटार उध्याउने ढुंगासम्मको बाटो, शेरा खोल्सी लावरबोटे बाटो, टारगाउँ सुकुम्वासीबस्ती हुँदै माइखोला बाटो, गरिमा बिसहाते बाटो, कारागारबाट बुच्चेधारा बाटो, भोटेधारा केउरेनी बाटोको काम सम्पन्न भएको छ ।

जगेडा कोष कार्यक्रम

- ल्याण्डफिल साइट व्यवस्थापन भाग १, सिटीहल निर्माण भाग २, बालमन्दिर गढीथुम्का बाटो (पहिलो चरण) पिच सम्पन्न भएको छ ।
- क्याम्पस फुलगाछी सडक र भक्तबहादुर देवान मार्ग कालोपत्रे साथै पर्यटकीय रुट बसपार्क चियाबारी प्रवेश मार्ग निर्माण योजनाको सम्फौता भई कार्य प्रारम्भ भएको छ भने भ्युटावरको सम्फौता भई काम भइरहेको छ ।

सडक बोर्ड कार्यक्रम

- पदमबहादुर देवान मार्ग, अरनिको मार्ग मर्मत, भन्ज्याङ्ग निगुरे सडक मर्मत, जनभवन वीपी मार्ग, बजार क्षेत्रका सडक कालापत्रे, गणेशमान वडाभवन राजमार्ग सडक मर्मत, खरेलडाडा सडकको काम सम्पन्न भएको छ ।

२.३ खानेपानीतर्फ

- खानेपानी इलाम नगरपालिकाको प्रमुख समस्याको रूपमा पहिचान भएको छ । यस समस्यालाई दीर्घकालीन रूपमा समाधानका लागि साना शहरी खानेपानी विकास आयोजना र नेपाल सरकार, अर्थ मन्त्रालयमार्फत खानेपानी तथा सरसफाइ डिभिजन कार्यालयबाट निर्माण कार्य गर्न प्रस्ताव गरिएको छ ।
- नगरको खानेपानीलाई व्यवस्थित गर्दै लैजानका लागि खानेपानी निर्देशिका अनुसारको क्रियाकलाप जारी गरिएको छ ।
- यसवीचमा चारखाँदै खानेपानी शुद्धीकरण ट्याङ्कीको निर्माण कार्य सम्पन्न भएको छ र यसै वर्षदेखि सो सञ्चालनमा आउने भएको छ ।
- जीरेभिरदेखि ३००० मिटर पाइप लाइन सुधार कार्य सम्पन्न भएको छ ।
- नगरपालिका, एन्फो र सिम एनको सहकार्यमा खानेपानी सुरक्षा योजनाको काम सम्पन्न भएको छ भने आगामी वर्षहरूमा पनि यस कार्यमा निरन्तरता दिइनेछ ।
- करिब १०० वटा धारा माग अनुसार वितरण भएको छ ।
- स्थानीय मुहानहरूको संरक्षण एलजीसीडीपी कार्यक्रमअन्तर्गत भइरहेको छ । यसले गर्दा आगामी वर्षहरूमा स्थानीय मुहानहरू व्यवस्थित भएर जाने विश्वास गरिएको छ ।
- नगरमा खानेपानीको समस्या जटिल भएकै कारण तत्कालीन इलाम खानेपानी योजना हस्तान्तरणसम्बन्धी २०५५।६।२२ को संझौता अनुसार खानेपानी विभागको दायित्वमा पर्ने कार्य तथा खानेपानीका सम्पूर्ण संरचनाहरू न.पा. मा प्राप्त नभए नगरपालिकाले खानेपानी सञ्चालन गर्न नसक्ने र इलाम खानेपानी योजना पुनः नेपाल सरकारकै जिम्मामा छोड्न नगरपालिका बाध्य हुनु पर्ने व्यहोरा खानेपानी विभागमा अनुरोध गरिएको छ ।
- नगर क्षेत्रको खानेपानी समस्याको पहिचान गरी समाधान गर्न खानेपानीको दीर्घकालीन व्यवस्थापन योजना तयार गर्नका लागि परामर्शदातामार्फत काम भइरहेको छ ।

२.४ शिक्षा तथा खेलकूदतर्फ

- आदर्श नमुना उच्च मा.वि. भवन निर्माणका लागि भारतीय राजदूतावासमा प्रस्तावित परियोजना स्वीकृतिको अन्तिम चरणमा रहेको छ ।
- म.र.व. क्याम्पसमा विज्ञान र कृषि संकायको कक्षा सञ्चालन एवम् शिक्षा संकायमा विज्ञान कक्षा सञ्चालनका लागि अनुरोध गरिएको छ ।
- भारतीय राजदूतावासमार्फत क्याम्पस भवन निर्माणका लागि संझौता भइसकेको छ भने क्याम्पस परिसरमा वर्षादको पानी सङ्कलन प्रविधि व्यवस्थापनका लागि शहरी विकास तथा भवन निर्माण विभागमा अनुरोध गरिएको छ ।
- राष्ट्रिय साक्षरता अभियानअन्तर्गतको कार्यक्रम चलाइएको छ ।
- महेन्द्रोदय विद्यालय भवन, दृपादेवी विद्यालय भवन, पुवामाई विद्यालय भवन, आदर्श नमुना उच्च मा.वि. पुस्तकालय भवन र विद्यालयमा शौचालय निर्माणका लागि PSD जस्ता दातृ संस्थाको सहयोग जुटाउन सुनगाभा विकास संस्थालाई अनुरोध गरिएकोमा महेन्द्रोदय प्रा.वि.को काम सम्पन्न भएको छ ।
- नगरमा आयोजित खेलकूद कार्यक्रमहरूलाई सहयोग गरिएको छ भने खेलकूद गतिविधिमा तीव्रता दिन जिल्ला खेलकूद विकास समितिलाई सहयोग गरिएको छ ।
- देवीदास कप फुटबल कार्यक्रम तथा राष्ट्रपति कप तथा अन्य खेलकूदका विविध कार्यक्रमहरू सम्पन्न भएको छ भने जिल्लाका अन्य क्षेत्रहरूमा सम्पन्न भएका खेलकूद कार्यक्रमलाई सहयोग गरिएको छ ।

२.५ पर्यटन, धर्म तथा संस्कृतितर्फ

- पर्यटकीय विकासको प्रचुर सम्भावना रहेको यस न.पा. भित्रका चियाबगान, पोखरी, पार्क तथा मन्दिरहरूको व्यवस्थापनलाई विशेष प्राथमिकता दिइएको छ ।
- वी.पी. पार्कको काम अन्तिम चरणमा पुगेको छ ।
- धार्मिक क्षेत्र विकास समितिहरूलाई अनुदान दिने विगतको प्रचलनलाई जारी नै राखिएको छ ।
- धेछेन छ्योग ग्यूरलिङ्ग गुम्वा र न्यूपी थर्पा छोलिङ्ग गुम्वालाई पर्यटकीय आकर्षणको केन्द्र बनाउन गुम्वा व्यवस्था तथा विकास समितिमा अनुरोध गरिएको छ ।
- राष्ट्रिय पर्व तथा उत्सव र समारोहहरू सम्पन्न गर्नका लागि सहयोग गरिएको छ ।
- पर्यटन सूचना केन्द्रलाई साभेदारीमा सञ्चालन गरिएको छ ।

- पटाङ्गिनी पानी पोखरीको सौन्दर्य अभिवृद्धिका लागि मर्मत सम्भार कार्यमा सहयोग गरिएको छ ।
- चिया बगानलाई पर्यटकीय क्षेत्र बनाउन पोखरी जीर्णोद्धार र रेलिङ्गसहितको बाटोको प्रारम्भिक कार्य सुरु भएको छ भने ठाउँ ठाउँमा होर्डिङ्ग बोर्ड राखिएको छ ।
- माइपोखरी सीमसार क्षेत्रको हुलाक टिकट प्रकाशन गर्न हुलाक सेवा विभागमा अनुरोध गरिए अनुसार टिकट प्रकाशनको काम अन्तिम चरणमा पुगेको छ ।

२.६ स्वास्थ्यतर्फ

- स्वास्थ्यसँग सम्बन्धित राष्ट्रिय दिवसहरू लगायत पोलियो खोप, भिटामिन ए कार्यक्रममा सहयोग गरिएको छ ।
- वार्ड वार्डमा रहेका खोप केन्द्रहरूलाई नियमित सञ्चालनको व्यवस्था मिलाइएको छ ।
- रक्त सञ्चार सेवा सञ्चालनमा सहयोग गरिएको छ ।
- महिला स्वास्थ्य स्वयम्सेविका कोषमा सहयोग गरिएको छ ।
- प्रा.वि. तहका विद्यार्थीहरूको लागि स्वास्थ्य शिक्षा कार्यक्रम सञ्चालन गरिएको छ ।
- इलाम न.पा. र बी.पी. कोइराला स्वास्थ्य विज्ञान प्रतिष्ठानको सहकार्यमा न.पा. का विभिन्न वडाहरूमा स्वास्थ्य शिविर सञ्चालन गरिएको छ ।

२.७ साभेदारी निकायहरूसँग सहकार्य

- गैसस साभेदारी कार्यक्रमअन्तर्गत विभिन्न सङ्घसंस्थाहरूलाई अनुदान दिई साभेदारी गरिएको छ ।
- संस्थागत सहयोग तथा अनुदान दिने क्रियाकलापहरूलाई जारी राखिएको छ ।
- हाटबजारमा पसलघर निर्माण तथा मर्मतसुधारका लागि नगर विकास कोषमा प्रस्ताव गरिएको छ ।
- कृषि तथा पशु बजार पूर्वाधार विकास कार्यक्रमको लागि जिल्ला कृषि विकास कार्यालय र आदर्श नमुना उच्च मा.वि.सँग साभेदारीका लागि अनुरोध गरिएको छ भने गोपालप्रसाद श्रेष्ठको मालापथसुन्तलाबारीस्थित जमिनमा कृषिवजार स्थापनाको लागि सहमति भएकोले २०६७ भाद्रदेखि निर्माण कार्य शुरु गरिनेछ ।
- मासु पसल क्षेत्रको सुधारका लागि जिल्ला पशु सेवा कार्यालय, एनसीडीसी र मासु व्यवसायी सङ्घसँग सहकार्य भइरहेको छ ।
- सिम एन आयोजनाको सहयोगमा नयाबजारमा बायोग्यास ट्याङ्कीसहितको आरसीसी शौचालय निर्माणका लागि एनसीडीसीसँग कार्य प्रारम्भ भएको छ भने नयाँबजार खोल्सीमा रिडवेड प्रविधिको कार्य भइरहेको छ ।
- वातावरणीय तथा सरसफाइ कार्यक्रममा सहयोगको लागि सिम एन, एनसीडीसी, सुनगाभा, भारतीय भूपू सैनिक कल्याणकारी संगठनहरूलाई अनुरोध गरिएको छ ।

२.८ अन्य

- नगरपालिका क्षेत्र भित्रका सडकहरू कालोपत्रे गर्ने कार्यमा सहयोग गर्न तथा शिक्षातर्फ जनकल्याण नि.मा.वि. भवन निर्माणमा सहयोगको लागि भारतीय राजदूतावासमा अनुरोध गरिएको छ ।
- नेपालस्थित चीन सरकारका राजदूतलाई नगरपालिकाको तर्फबाट स्वागत अभिनन्दन गर्दै विमानस्थल लगायत अन्य क्षेत्रहरूमा सहयोग गर्न छलफल गरिएको र महामहिम राजदूतबाट इलामलाई सहयोग गर्ने क्षेत्रमा रूपमा राख्ने प्रतिबद्धता व्यक्त भएको छ ।
- सुकिलुम्वा विमानस्थल निर्माणका लागि नेपाल सरकारमा अनुरोध गरिएको छ भने जग्गा व्यवस्थापनको काम भइसकेको छ र संरचनाको लागि रकम उपलब्ध गराउन सहयोग रकम जुटाउने कार्य भइरहेको छ ।
- सुकिलुम्वा विमानस्थलसम्म जाने बाटो निर्माणका लागि बजेट विनियोजन भएकोले सो काम सम्पन्न भएको छ ।
- इलाम खानेपानी योजनाको क्षमता अभिवृद्धि, पाइपलाइन विस्तार र गुणस्तर सुधारका लागि नेपाल सरकार, साना शहरी विकास आयोजना र जाइका समेतमा अनुरोध गरिएको छ ।
- राज्य पुनसंरचनाअन्तर्गत इलामलाई प्रस्तावित सङ्घीय राज्यको राजधानी घोषणा र पूर्वाधार निर्माण योजनाका लागि नेपाल सरकार र संविधान सभामा अनुरोध गरिएको छ ।
- नेपाल पत्रकार महासङ्घको भवन निर्माणमा सहयोग गरिएको छ भने नगरपालिका पत्रकारिता पुरस्कार वितरण गरिएको छ ।

- गौतमबुद्ध सभा गृहको भवनमा छााना लगाउने कार्य सम्पन्न भएको छ भने फिनिसिङ्ग र फर्निसिङ्गको कामका लागि नगर विकास कोषमा अनुरोध गरिएको छ र आ.व. ०६७०६८ भित्र सम्पन्न गर्ने गरी कार्य अगाडि बढाउन नगर विकास कोषसँग सहकार्य भइरहेको छ ।
- नेपाल खाद्य संस्थान इलामको गोदामघर र जमिन नगरपालिकालाई उपलब्ध गराउन मन्त्रालयमा पहल गरी फायल अगाडि बढेकोमा हाल सो स्थानमा जि.वि.स. भवन निर्माणको लागि प्रकृया सुरु भएको छ ।
- सामुदायिक विकास कार्यक्रमअन्तर्गत दाहसंस्कार सहयोग, प्राकृतिक प्रकोप पीडित राहत, असहाय अपाङ्ग सहयोग, आदिवासी जनजाति उत्थान कार्यक्रमलाई चालु राखिएको छ ।
- वारुणयन्त्र सञ्चालन तथा व्यवस्थापनलाई चालु राखिएको छ भने यसको व्यवस्थापनमा सहयोगको लागि सडक सुविधा भएका ग्रामीण बजारहरूसम्म पनि सेवा पुऱ्याउनका लागि गाविसहरूबाट सहयोग जुटाउन जिविसलाई अनुरोध गरिएको छ ।
- वातावरण तथा सरसफाइ कार्यक्रमतर्फ नगरपालिकामा वातावरण एकाइको व्यवस्था मिलाइएको छ भने वातावरण उपसमितिलाई सक्रिय गराइएको छ ।
- नगरपालिकालाई १ वटा मोटर संसद सचिवालय र १ वटा मोटर मन्त्रालयमार्फत उपलब्ध भएको छ भने सिम एन को सहयोगमा फोहोरमैला उपकरणअन्तर्गत सक्सन टेकसहितको ट्रिपर १ र मिनी ट्रक १ को खरिदको लागि कार्वाही भइरहेको छ र १ वटा भारतीय दमकल उपलब्ध गराई दिन मन्त्रालयमा अनुरोध गरिएको छ ।
- नगरमा विविध विकास क्रियाकलापहरूलाई तीब्रता दिनका लागि स्थानीय विकास मन्त्रालय तथा अर्थ मन्त्रालयमा थप स्थानीय विकास शुल्क, थप विकास अनुदान र भैपरी आउने विकास अनुदानको लागि अनुरोध गरिएकोमा विभिन्न वाटाघाटाहरूको मर्मतसम्भार, विद्यालयहरूको फर्निचर तथा घेराबारा, बी.पी. पार्क, वलड बैंक सहयोग जस्ता योजनाहरूमा बजेट विनियोजन भई कामसमेत सुरु भएको छ ।
- नगरपालिकाको कामलाई छिटो छरितो गर्नका लागि खानेपानी र राजश्व असुलीको कामलाई कम्प्युटर प्रणालीमार्फत प्रारम्भ गरिएको छ ।
- नेपाल आदिवासी जनजाति महासंघको प्रस्ताव अनुसार भवन निर्माणको लागि जग्गा व्यवस्थापन गरिएको छ ।
- शहरी विकास तथा भवन निर्माण विभागको सहयोगमा नगरको आवधिक योजना तयारी कार्य पूरा भएको छ ।
- निकुञ्जपथ अग्निपीडितहरूलाई राहत सहयोग उपलब्ध गराई विशेष राहत प्याकेजको व्यवस्था मिलाइएको छ । साथै अग्निपीडितको पुननिर्माण हुने घरमा वर्षादको पानी संकलन प्रविधि तथा भूमिगत पानी ट्याङ्की निर्माण गर्ने कार्यमा सहयोगको लागि शहरी विकास तथा भवन निर्माण डिभिजन कार्यालय इलाममा अनुरोध गरिएको छ ।
- निकुञ्जपथ सडकको सुरक्षाका लागि पर्खाल निर्माण कार्यमा सहयोग गर्न शहरी विकास तथा भवन निर्माण डिभिजन कार्यालय इलाम र पूर्वाञ्चल सडक डिभिजन कार्यालय इलाममा अनुरोध गरिएको छ ।
- खाल्डे सेनिटरी ल्यान्डफिल साइटको जग्गा व्यवस्थापन गरी फोहोरमैला तथा स्रोत परिचालन केन्द्रमार्फत गुरुयोजना निर्माण भई प्रारम्भिक पूर्वाधारका कामहरू भएको छ ।
- इलाम नगरपालिका वार्ड नं. ५ र ७ मा बायोग्यास, सुलभ चर्पी र सुधारिएको धुँवारहित चुल्हो निर्माणको कार्य धमाधम भइरहेको छ ।
- विगत दुन्द्वका समयमा क्षति भएको वडाभवन तथा न.पा. भवनको पुननिर्माणका लागि शान्ति तथा पुननिर्माण मन्त्रालयमा अनुरोध गरिएको छ ।
- एकल महिला समाजको भवन निर्माणका लागि जग्गा व्यवस्थापनमा सहयोग गरिएको छ ।
- ७० वर्ष नाघेका वृद्धवृद्धाहरूलाई सञ्चार सुविधाको लागि रेडियो वितरण गरिएको छ ।
- यस वर्ष २८२ जनाको नागरिकता निशुल्क सिफारिस गरिएको छ ।
- वडास्तरीय योजनाहरू अधिकांश पूरा भई केही चालु अवस्थामा रहेका छन् भने स्वायत्त शासन तथा सामुदायिक विकास कार्यक्रमतर्फका आयोजनाहरू चालु अवस्थामा रहेका छन् ।

३. आर्थिक वर्ष ०६७०६८ को नीति, कार्यक्रम तथा बजेट

समग्रमा आर्थिक वर्ष ०६६१०६७ इलाम नगरपालिकाको लागि उपलब्धमूलक रहे पनि १३ औं नगर परिषदबाट निर्दिष्ट विभिन्न कार्यक्रमहरू सोचे अनुरूप सञ्चालन गर्न विभिन्न समस्याका कारण कठिनाइ र चुनौतीको सामना गर्नु पर्ने अवस्था रह्यो । योजना छनौट ढिलो हुनु, ससाना रकमका थुप्रै योजना हुनु, कार्यान्वयनका क्रममा पटकपटक विवाद आउनु, योजना

माग गर्दा बखतको उत्साह कार्यान्वयनको चरणमा नहुनु, उपभोक्ता समितिमा पनि थोरैमात्र पदाधिकारीहरू निर्माणको चरणमा सक्रिय हुनु, स्थानीय निकायलाई प्राप्त हुन अनुदान र अन्य सहयोगहरू समयमा प्राप्त नहुनु, निर्वाचित जनप्रतिनिधि नहुनु जस्ता विविध कारणहरूले गर्दा हाम्रा योजनाहरूको कार्यान्वयनमा समस्या आउने गरेका छन् ।

यति हुँदा हुँदै पनि जे जति कार्यहरू भएका छन्, ती उपलब्धिमूलक रहेको कुरामा विश्वास दिलाउँदै आ.व. ०६६।०६७ मा अधुरो रहेका कार्यक्रम र योजनाहरूलाई प्राथमिकताका साथ पूरा गरिने नीति अवलम्बन गर्दै अब म आ.व. ०६७।०६८ को नीति, कार्यक्रम तथा बजेट प्रस्तुत गर्ने अनुमति चाहन्छु ।

आर्थिक वर्ष ०६६।०६७ को कुल अनुमानित आयव्यय रु ८,६८,७२,१४६।०० रही संशोधित अनुमान रु ७,३०,५९,१४६।०० रहेकोमा २०६७ वैशाखसम्मको यथार्थ आय रु ५,९२,३३,७१७।३६ रहेको र यथार्थ व्यय ४,५३,८८,२११।२३ रहेको सन्दर्भमा आ.व. ०६७।०६८ को लागि रु ८,२०,१०,०००।०० आयव्यय अनुमान गरिएको छ ।

त्रिवर्षीय योजना (०६७/०६८-०६९/७०) तर्जुमाका लागि राष्ट्रिय योजना आयोगबाट तयार गरिएको आधारपत्रलाई दृष्टिगत गर्दै रोजगारीकेन्द्रित समावेशी तथा समन्यायिक आर्थिक बृद्धि गरी गरिवी न्यूनीकरण र दिगो शान्ति स्थापनामा सघाउ पुऱ्याउने, आम जनताको जीवनस्तरमा सुधार ल्याउने र परिवर्तनको प्रत्यक्ष अनुभूति दिलाउने लक्ष्यमा केन्द्रित रहेर इलाम नगरपालिकाको आर्थिक वर्ष ०६७।०६८ को लागि अनुमान गरिएको बजेट, नीति तथा कार्यक्रमबाट निम्नानुसारको कार्य सम्पादन गरिने व्यहोरा अनुरोध गर्न चाहन्छु ।

३.१ विद्युततर्फ

- विद्युततर्फ इलाम नगरपालिकाको सबै वार्डमा विद्युतीकरणको लागि प्रयास गरिनेछ ।
- सडक बत्ती व्यवस्थापनको कार्यमा टोल विकास संस्थाहरूलाई प्रत्यक्ष सहभागी गराई सो कार्य साभेदारीमा गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
- नगरका विभिन्न ठाउँमा व्यक्तिको घरघडेरी प्रभावित हुने गरी टाँगिएका विद्युतका हाइटेन्सन लाइनलाई सडकको किनारामा अनिवार्य रूपमा सार्ने व्यवस्था गर्न नेपाल विद्युत प्राधिकरणमा अनुरोध गरिनेछ ।
- नगर क्षेत्रका कतिपय स्थानमा लड्ने अवस्थामा रहेका विद्युत पोल र भुण्डिएको विद्युत तारलाई व्यवस्थित गर्न प्राधिकरणलाई अनुरोध गर्दै बजार क्षेत्रका विद्युत तथा टेलिफोन लाइनलाई भूमिगत गर्न आग्रह गरिनेछ ।

३.२ सडक यातायाततर्फ

- नगर क्षेत्रका सडकहरूको तथ्याङ्क अद्यावधिक गरिनेछ, र नगरका सडकहरू कालोपत्र गर्नका लागि सहयोग गर्न भारतीय राजदूतावासमा प्रस्ताव गरिनेछ ।
- नगरको शहरी क्षेत्रका कालोपत्रे सडक र नाली मर्मत सुधारका लागि पूर्वाञ्चल सडक डिभिजन कार्यालय इलामलाई अनुरोध गरिनेछ ।
- सडक यातायाततर्फ यस वर्ष नयाँ बाटो खन्ने कार्यलाई निरुत्साहित गरी विगतमा खनिएका बाटाहरूको सुधार, अधुरो कार्यलाई पूरा गर्ने र नाली निर्माण गर्ने जस्ता कार्यलाई प्राथमिकता दिइनेछ ।
- सडक बोर्ड कार्यक्रम, कृषि सडक कार्यक्रम, जनसहभागितामा आधारित विकास कार्यक्रमअन्तर्गत चालु र अधुरो क्रमागत योजनाहरूलाई निरन्तरता दिइनेछ, र यस वर्ष कृषि सडकतर्फ निम्नानुसार गरिनेछ, र क्रमागत रूपमा उल्लिखित बाटोहरू सुधार गरिनेछ,

कृषि सडक कार्यक्रमतर्फ

- पासाङ्गल्लामु मार्ग स्तरवृद्धि - ५ लाख
- जनभवन वीपी मार्ग स्तरवृद्धि - ४ लाख
- ठुटेवर वडाभवन रातमाटे अठारे सडक - ५ लाख
- सिंगफ्रिङ्ग अस्पताल घोष विप्याटे सडक - ३ लाख
- विद्या प्रा.वि. बौद्धपार्क अठारे सडक - २.५ लाख
- तिल्केनी वडाभवन महभिर गरिमा टोल सिंगफ्रिङ्ग वडाभवन अठारे सडक - २.५ लाख
- थेवेचोक इन्टेक सडक - ३ लाख
- गिताङ्ग खानेपानी लाइनअन्तर्गत गिताङ्ग खोला जाने बाटो - १ लाख

- गिताङ्ग खानेपानी लाइनअन्तर्गत दारेभन्ज्याङ्ग देउराली सन्दकपुर सडक – ५० हजार
- रनबहादुर कार्कीको घर हुँदै शान्तिटोल ठुटे.बर बाटो
- पिपलबोटे श्रमिकमार्ग बाटो
- खप्परे जाने बाटो
- तेज सुवेदीको घरदेखि जनकल्याण स्कुलसम्मको बाटो
- भन्ज्याङ्ग जनता टोल ओफारा बाटो
- वार्ड नं. ६ संगमटोलदेखि वार्ड नं. ४ मैनाली गोलाइसम्मको बाटो

यसैगरी सडक बोर्डतर्फ निम्न सडकलाई आ.व. ०६७०६८ देखि प्राथमिकतामा राखी क्रमशः कार्यान्वयन गर्दै लगिनेछ ।

- | | |
|------------------------------------|---|
| ○ भन्ज्याङ्ग सटके बाटो | ○ वार्डभवन महभिर गरिमा बालविकास बाटो |
| ○ गौतमबुद्ध सभागृह जाने बाटो | ○ सुन्तलावारी तिल्केनीमोड माइवेनी बाटो |
| ○ भक्त विष्टको घरदेखि अस्पताल बाटो | ○ गोलबस्ती रत्नसमाधि तिल्केनी पावरहाउस बाटो |
| ○ पदमबहादुर देवान मार्ग | ○ सुन्तलावारी सडक कार्यालय कुलधारा सडक |
| ○ रातमाटे दुधाङ्ग बाटो | ○ चम्पादेवी टोलदेखि वार्ड नं. ६ सडक |
| ○ पं. रामहरि मार्ग | ○ ऐटनधारा खप्परे माइखोला सडक |
| ○ श्रमिक मार्ग | ○ तिल्केनी वार्ड भवन महभिर सडक |
| ○ सिंहवाहिनी रिङ्गरोड | ○ तिल्केनी सालघारीदेखि वार्ड नं. ४ सडक |
| ○ सेतीदेवी मार्ग | |
| ○ काफ्लेधारा थापागाउँ रिङ्गरोड | |
| ○ सेराखोल्सी लावरबोटे रिङ्गरोड | |

यसैगरी कालोपत्रे गर्ने सडक

- नारायण गोपाल मार्ग
- पं. रामहरि मार्ग
- टुँडिखेल ल्यान्डफिल साइट बाटो

यसैगरी सिढी/रेलिङ्ग निर्माणतर्फ

- नेवैलि बालमन्दिर
- मनुस्मृति मार्ग
- अतिथि सदन मार्ग
- बीपीपार्क-भानुपथ
- बसपार्क-चियावारी बाटो
- राजमार्ग-भानुपथ (इन्द्र वैद्यको घर छेउ)
- राजमार्ग-भानुपथ (उपेन्द्र वैद्यको घर छेउ)

- तिल्केनीमोड विद्या प्रा.वि. बाटो
- जनभजन जोरधारा सडक
- निकुञ्जपथ अदालत सडक

- भानुपथ-निर्माण व्यवसायी संघ भवन छेउ
- चियावारी भित्रको बाटाहरू
- खानेपानी कार्यालयदेखि पिपलबोटे ठाडो बाटो

- ट्राफिक व्यवस्थापन/एकतर्फी सवारी नियमलाई यस वर्ष अनिवार्य गरी व्यवस्थित गरिनेछ, र सडक अतिक्रमणलाई निरुत्साहित गरी सडक खुला राख्ने कार्यमा नगर प्रहरीलाई परिचालन गरिनेछ ।
- ट्राफिक व्यवस्थापनका लागि जिल्ला ट्राफिक प्रहरी कार्यालय इलामको दरबन्दी कम भएकोले प्रहरी निरीक्षकको कमाण्ड रहने गरी आवश्यकतानुसार दरबन्दी अभिवृद्धिका लागि अनुरोध गरिनेछ ।
- सवारी चालक र सहायकचालकहरूलाई ट्राफिक नियम/पर्यटनसम्बन्धी अभिमुखीकरण तथा समय व्यवस्थापन तालिमको व्यवस्थापन गर्न मेची चालक सङ्घ, पूर्वेली ट्याक्सी सङ्घ, मेची पहाडी यातायात सङ्घ र पूर्व नेपाल रात्रि बस व्यवसायी सङ्घलाई सहयोग गरिनेछ ।
- भृकुटीचोक र महानन्दचोकमा ट्राफिक आइल्याण्डको निर्माण कार्य यसै आ.व. भित्र गरिनेछ, र सडकका प्रमुख स्थानहरूमा सडक विभागसँग साभेदारी गरी सडकेत बोर्ड व्यवस्थापन गरिनेछ ।
- मेची राजमार्ग तथा जिल्लाका अन्य सडकहरूमा तोकिएको मापदण्ड विपरीत क्षमता भन्दा बढी भार ढुवानी गर्ने बसट्रकलाई नियन्त्रण गर्न पूर्वाञ्चल सडक डिभिजन कार्यालय र जिल्ला ट्राफिक प्रहरी कार्यालय इलाममा अनुरोध गरिने छ ।

- माइखोला राजदुवालीको मोटरेवल पुल जीर्ण भएकोले पक्की पुल निर्माणका लागि जिल्ला विकास समिति इलाममा अनुरोध गरिनेछ । यसैगरी कुडुले र बज्रदेवीमा पक्की पुल निर्माणको लागि सम्भाव्यता अध्ययनको लागि समेत अनुरोध गरिनेछ ।

३.३ खानेपानीतर्फ

- पानीका मुहान भएका जग्गाहरू नगरपालिकाको नाममा प्राप्त गरी व्यवस्थापन गरिनेछ, यस वर्ष सिस्ने मुहान, देवीथाने मुहान, खेतधारा मुहान र भाडीखोला मुहानको जग्गा प्राप्तिको प्रक्रिया प्रारम्भ गरिनेछ ।
- गिताङ्ग खानेपानी लाइनमा पर्ने थप मुहानहरू (जस्तै भट्टराईको जग्गामा रहेको मुहान, जिरेभिर मुहान र अन्य) र भाडीखोला सिपेजलाई व्यवस्थित गरी खानेपानी लाइनमा जोडिनेछ ।
- चारखाँदै खानेपानी शुद्धीकरण ट्याङ्कीको काम सम्पन्न भएकोले यसलाई सञ्चालन गरी व्यवस्थित गरिनेछ ।
- एन्फोको सहयोगमा खानेपानी सुरक्षा योजनालाई निरन्तरता दिइनेछ । बजार क्षेत्रको खानेपानी समस्यालाई न्यून गर्नका लागि मिलन केन्द्रमा १ लाख लिटर, गौतमबुद्ध सभागृहमा ५० हजार लिटर, शिखरनगर पानी ट्याङ्कीमा २ लाख लिटर माइस्थान आसपास १ लाख लिटर, नारायण स्थान धर्मशाला आसपास १ लाख लिटर र वडा नं. ९ को पिपलबोटेमा १ लाख लिटर क्षमताको नयाँ खानेपानी ट्याङ्की निर्माण कार्यको सुरुवात प्राथमिकतानुसार गरिनेछ । यसका लागि अन्य सहयोगी निकायहरूको सहयोग लिइनेछ ।
- गिताङ्ग मुहान र भाडीखोला मुहानका साथै इलाम नगरको स्थानीय मुहान वरिपरि वातावरणीय तथा सरसफाइ कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ साथै मुहान क्षेत्रको संरचनालाई मर्मतसुधार समेत गरिनेछ ।
- गिताङ्ग लाइनबाट थप पानी ल्याउन स्थानीयस्तरमा संभौता भइसकेकोले सो मुहानदेखि चारखाँदैसम्मको पाइप लाइन तत्काल विस्तार तथा सुधार गरिनेछ र चाँपगैरी चारखाँदैको जापानिज पाइप लाइन सीधै शुद्धीकरण ट्याङ्कीसम्म र बरबोटेस्थित मेनलाइनको बीपीटी नं. ३ को पाइपलाइन सुधार गरिनेछ ।
- इलाम नगरस्थित स्थानीय मुहानहरूको लगत तयार गर्ने कार्य भइरहेकोले यसवर्ष नारायणस्थान र धोवीधाराको पानी सङ्कलन गरी वितरण व्यवस्था मिलाइनेछ भने वार्ड नं. ७ को देवीथाने धारा र पञ्चधारा व्यवस्थित गरिनेछ ।
- नगर क्षेत्रको खानेपानी व्यवस्थापन योजना अनुसारको कामलाई आगामी आ.ब. देखि प्राथमिकताका साथ सम्पन्न गरी बजार क्षेत्रको वितरण लाइनलाई व्यवस्थित गरिनेछ ।

३.४ कृषि बजारीकरणतर्फ

- नगर क्षेत्रमा नेपाल भारत मैत्री शीतभण्डार निर्माण सुरु भइसकेकोले यस कार्यलाई यस आ.ब. मा सम्पन्न गरिनेछ, र शीतभण्डार सञ्चालन तथा व्यवस्थापनका लागि सानिसा मोडलबाट निर्देशिका तयार गरिनेछ ।
- कृषिबजारलाई विकास गर्नका लागि मासु पसल क्षेत्रलाई सुधार गरिनेछ, र पशु बधशालाको लागि जग्गा खरिद गर्ने कार्यलाई अगाडि बढाइनेछ ।
- नयाँबजारको सार्वजनिक शौचालयलाई मर्मतसुधार गरी बायोग्यास ट्याङ्कीसहित शौचालय यसै आ.ब.मा बनाइनेछ ।
- नयाँबजारको हाटबजार क्षेत्रलाई भुइठलान गरी सुधार गर्ने कार्य सम्पन्न गरिनेछ, र आरसीसी सटर पसलहरू निर्माण गर्ने कार्य अगाडि बढाइनेछ ।
- हाटबजार साँघुरो हुँदै गएकोले इलाम नगरपालिका वार्ड नं. १ स्थित पूर्ण तिखत्री, घनश्याम अग्रवाल, नरवीर चाहार र थिर व. परियारको घरघडेरी खरिद वा अधिग्रहणको प्रक्रियाबाट प्राप्त गरी हाटबजार फराकिलो पार्ने नीति कार्यान्वयन गरिने छ ।
- कृषिबजार विस्तारका लागि मालापथ सुन्तलावारीस्थित गोपालप्रसाद श्रेष्ठको ९ रोपनी जमिन लिजमा लिई विष्णुगंगा कृषि बजार स्थापनाका लागि प्रारम्भिक कार्य सुरु भइसकेको हुँदा सो स्थानमा पूर्वाधार संचरना निर्माणको कार्य सुरु गरिनेछ भने आदर्श मा.वि.को दक्षिणतर्फ रहेको विद्यालयको जग्गामा समेत कृषि बजार विस्तारका लागि जग्गा लिजमा लिन विद्यालयसँग प्रारम्भिक वार्ताहरू भइरहेको छ ।
- कृषि उत्पादनको बजारीकरणका लागि सो क्षेत्रमा क्रियाशील सङ्घसंस्थालाई सहयोग गरिनेछ, भने इलाममा कृषि अध्ययन अनुसन्धान केन्द्रको स्थापनाका लागि नेपाल सरकारमा अनुरोध गरिनेछ ।
- नयाँबजारको सब्जीहाटमा ग्रामीण क्षेत्रबाट आउने कृषक व्यापारीहरूलाई सुविधाको लागि ३ तले आरसीसी सेड निर्माण आयोजना स्वीकृतिका लागि नगर विकास कोषमा प्रस्ताव गरिनेछ ।
- कृषि उपजहरूको बजारीकरणका लागि नगरपालिका साभेदारी विकास कोषबाट ऋण लगानी गर्ने नीतिलाई निरन्तर गरिनेछ ।

- जिल्ला कृषि विकास कार्यालयसँग समन्वय गरी कृषि प्राविधिकको सहयोगमा आयमूलक कृषि कार्यक्रमलाई प्राथमिकता दिई कार्यान्वयन गरिनेछ भने नासपाती, एभोकाडो, किवी, केरा, कागती, सुन्तला, मेवा, आँप जस्ता विरुवा लगाउन किसानलाई उत्प्रेरित गरिनेछ ।
- ग्रामीण क्षेत्रबाट बेचबिखनका लागि आउने सागसब्जी तथा फलफूलहरूमा १ वर्षको लागि हाटबजार सेवा शुल्क छुट गरिनेछ ।
- अदुवा प्रशोधन गरी सुठो बनाउने प्रविधिको लागि निजी क्षेत्रलाई आह्वान गरी सहकारीमार्फत रु १ लाखसम्म सहूलियत दरमा ऋण दिइनेछ, यसको लागि महिला सङ्घसंस्था र एकल महिलाहरूबाट प्रस्ताव आएका प्राथमिकता दिइनेछ ।
- इलाम नगरपालिका वार्ड नं. ४ र ५ को सिंचाइका लागि नेपाल विद्युत प्राधिकरण, पुवाखोला जल विद्युत केन्द्र र जिल्ला कृषि विकास कार्यालयसँग समन्वय गरिनेछ ।

३.५ शिक्षा र खेलकूदतर्फ

- नेपाली सेनासँग समन्वय गरी ठूलो टुँडिखेललाई स्टेडियम बनाउन गुरुयोजना तयार गर्न सहयोग गरिनेछ ।
- भारतीय राजदूतावासबाट आदर्श नमुना उच्च मा.वि. भवन निर्माण परियोजना स्वीकृतिको अन्तिम चरणमा रहेको र जनकल्याण नि.मा.वि. भवन निर्माण परियोजना कार्वाहीमा रहेकोले सो भवनको लागि म्याचिङ्ग फण्ड जुटाउने कार्य गरिनेछ भने सो आदर्श नमुना उच्च मा.वि.को विकासका लागि गुरुयोजना तयार गर्ने कार्यमा सहयोग गरिनेछ ।
- म.र.ब.क्याम्पस भवन निर्माण कार्य भारतीय राजदूतावासको सहयोगमा सुरु भइसकेको हुनाले क्याम्पसमा विज्ञान र कृषि संकायको कक्षा सञ्चालन एवम् शिक्षा संकायमा विज्ञान कक्षा सञ्चालनका लागि अनुरोध गरिनेछ ।
- सन् २०२५ सम्ममा म.र.ब.क्याम्पस इलामलाई विश्व विद्यालयमा परिणत गर्नका लागि दीर्घकालीन र आवधिक गुरुयोजना तयार गर्न सहयोग गरिनेछ भने इलाम विश्व विद्यालयको लागि आवश्यक पर्ने ऐन नियम तर्जुमाका लागि नेपाल सरकारमा अनुरोध गरिनेछ ।
- सन् २०११ देखि म.र.ब.क्याम्पसको शिक्षा संकायअन्तर्गत विज्ञान शिक्षा सुरु हुने कार्य योजना तयार भएकोले सो को कार्यान्वयनमा आवश्यक समन्वय र सहयोग गरिनेछ ।
- नगर क्षेत्रको माध्यमिक तथा निम्न माध्यमिक सामुदायिक विद्यालय भवन निर्माणमा सहयोगको लागि भारतीय दूतावासमा परियोजना प्रस्ताव पठाउन विद्यालयहरूलाई उत्प्रेरित गरिनेछ र सो को लागि प्राविधिक सहयोग नगरपालिकाबाट गरिनेछ ।
- माध्यमिक विद्यालयका विद्यार्थीहरूका लागि नगरपालिकामा एक दिन कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ । प्रत्येक १५ दिनमा १ वटा मा.वि. का विद्यार्थीहरूको नगरपालिका भ्रमण गराई सेवा प्रवाहीकरण, व्यक्तिगत घटना दर्ता तथा वातावरण र सरसफाइसम्बन्धी जानकारी गराइनेछ र भ्रमण प्याकेजमा पर्यटन सूचना केन्द्र, मदन आश्रित वाचनालय, सुनगाभा स्रोत केन्द्र तथा अरनिको सांस्कृतिक संग्रहालय र खाल्डे ल्याण्डफिल साइटलाई पनि समावेश गराइनेछ ।
- सुनगाभा स्रोत केन्द्रलाई थप व्यवस्थित गरी सूचना केन्द्रको रूपमा विकसित गर्न सहयोग गरिनेछ । यस केन्द्रलाई महाविर पुनसँग समन्वय गरी कम्प्युटर/इन्टरनेटको व्यवस्था मिलाई सामुदायिक मा.वि. का विद्यार्थीलाई इन्टरनेट प्रयोगका लागि प्रोत्साहित गरिनेछ ।
- साहित्य, भाषा, कला, संस्कृति र खेलकूद विकास कार्यक्रमका लागि बजेट विनियोजन गरिनेछ । महाकवि लक्ष्मीप्रसाद देवकोटा शतवार्षिकी समारोहको स्मारिका प्रकाशनका लागि सहयोग गरिनेछ । साथै भानु जयन्तीलाई साहित्यिक कार्यक्रम गरी प्रत्येक वर्ष मनाउन आवश्यक रकम व्यवस्था गरिनेछ ।
- नगर खेलकूद विकास समितिलाई पुनरगठन गरिनेछ र पूर्वाञ्चलस्तरीय अन्तर नगर फुटबल प्रतियोगिता आयोजना गरिनेछ ।
- विद्यालयहरूमा कम्प्युटर शिक्षाका लागि विज्ञान तथा प्रविधि मन्त्रालयमार्फत यस वर्ष २ वटा सामुदायिक विद्यालयहरूमा प्रस्तावसहित आवश्यक कम्प्युटर व्यवस्थाका लागि अनुरोध गरिनेछ । सो को लागि चाहिने धरौटी रकम न.पा.ले व्यवस्थापन गर्नेछ ।
- नगरपालिकामा फुल्यास रिपोर्ट तथा अन्य प्रगति प्रतिवेदनहरू नियमित पठाउने विद्यालयहरूलाई नगरपालिकाबाट सहयोग गर्ने नीति लिइनेछ ।
- विद्यालय भवन, पुस्तकालय भवन, विद्यालयमा शौचालय निर्माणमा भारतीय दूतावास, जर्मन दूतावास PSD, RRN, SEAM N, REED जस्ता दातृ संस्थाको सहयोग जुटाउन सुनगाभा, NCDC जस्ता गैससलाई परिचालन गरी म्याचिङ्ग फण्ड जुटाउन सहयोग गरिनेछ ।

- विद्यालय वातावरण प्रवर्द्धन र वातावरणीय सरसफाईसम्बन्धी कार्यक्रम SEAM N जस्ता दातृ संस्थाको सहयोग लिएर सञ्चालन गरिनेछ भने विद्यालयमा संस्थागत शौचालय निर्माणको कार्यक्रम ल्याइनेछ ।
- इलाम न.पा. क्षेत्रभित्र न्यूनतम एक घर एक स्नातकको अवधारणालाई प्राथमिकताका साथ अगाडि बढाइनेछ । आर्थिक रूपले विपन्न स्नातक गर्न नसक्ने दलित, जनजाति र महिलाहरूको पहिचान गरी आवश्यक सहयोग गरिनेछ । साथै यसका लागि नि.मा.वि. बाट मा.वि.मा स्तरबृद्धि हुने विद्यालयलाई १ लाख, मा.वि.बाट उच्च मा.वि. हुनेलाई २ लाख रुपैया अनुदान दिइनेछ । यससम्बन्धी अध्ययन अनुसन्धान गरी २ महिना भित्र नगरपालिका क्षेत्रको शैक्षिक अवस्थाको जानकारी दिन एक कार्यदल बनाइनेछ ।
- भगवती मा.वि. इलामलाई स्तरबृद्धि गरी उच्च मा.वि. बनाउन सहयोग गरिनेछ ।
- नगरपालिकाको तत्कालीन जनभवन रहेको जमिन आदर्श नि.मा.वि.लाई हस्तान्तरण गरी आदर्श प्रा.वि.को नामको जमिन न.पा.को स्वामित्वमा ल्याइनेछ ।

३.६ पर्यटन तथा संस्कृतितर्फ

- इलाम नगरपालिकाको वार्ड नं. ९ स्थित बालनगाउँलाई ग्रामीण पर्यटनको अवधारणा अनुसार लिम्बू संस्कृतिको अवलोकन गर्ने आकर्षक स्थल बनाउन बालनगाउँमा पर्यटकको १ दिन कार्यक्रमको प्याकेज बनाउनमा सहयोग गरिनेछ र सेतीदेवी बालनगाउँ भालुढुंगा पैदल पर्यटन रुटको विकास गरिनेछ ।
- सन् २०११ को पर्यटन वर्षलाई लक्षित गरेर २०६७ सालको कार्तिक महिनामा इलाम महोत्सव कार्यक्रम आयोजना गरिनेछ र इलाम महोत्सव कार्यक्रमको पूर्व सन्ध्यामा काठमाडौंमा समेत कार्यक्रम आयोजना गरिनेछ । यस कार्यक्रम जिबिस, उ.वा.संघ तथा अन्य निकायहरू समेतको सहयोगमा सम्पन्न गरिनेछ ।
- सन् २०११ को पर्यटन वर्षलाई दृष्टिगत गर्दै उद्योग वाणिज्य संघ इलामसँग साभेदारीमा सञ्चालित पर्यटन सूचना केन्द्रलाई व्यवस्थापन योजना तयार गरी अझ व्यवस्थित गरिनेछ । पूर्वाञ्चल क्षेत्रका नगरपालिकासँग पर्यटनसम्बन्धी साभेदारी संभौता गरिनेछ र पर्यटकीय आदानप्रदानका लागि भारतका गान्टोक, दार्जिलिङ र मिरिकसँग सम्बन्ध विस्तार गरिनेछ ।
- इलाम र यसको वरिपरिको पर्यटकीय विकासका लागि दक्षिण एसियाली क्षेत्रीय सहयोग संगठनअन्तर्गतको सासेकमार्फत बंगलादेश र भारतको सिमानानजिकैको सुन्दरबनदेखि कोलाकाता हुँदै विराटनगर/भद्रपुर भएर इलामबजार हुँदै माइपोखरी, सन्दकपुर हुँदै दार्जिलिङ देखि सिक्किम हुँदै सिलिगुडी र कोलकातासम्मको करिब १० दिने पर्यटकीय रुटलाई बढीभन्दा बढी प्रचारप्रसार गरी भ्रमण प्याकेज तयार गर्नका लागि उद्योग वाणिज्य सङ्घलाई परिचालन गर्दै यस कार्यमा सहयोगको लागि नेपाल पर्यटन बोर्ड, दक्षिण एसियाली क्षेत्रीय सहयोग संगठनअन्तर्गतको सासेक र भारतको कोलकातास्थित नेपाली महावाणिज्यदूतको कार्यालयमा अनुरोध गरिनेछ ।
- पर्यटकीय सौन्दर्य अभिवृद्धिका लागि राजदुवालीदेखि बुद्धनगरसम्म राजमार्गको दायाँबायाँ, महानन्दचोकदेखि चोकबजार, मालापथ हुँदै भृकुटीचोकसम्म सडकको दायाँबायाँ फूलले सजाउने, सडकको अग्रभागतर्फ बार्दलीमा लुगाफाटा सुकाउने प्रचलनलाई बन्द गराउने, यस क्षेत्रका सिकुवा/पेटीमा रहेको चुल्हा र सिकुवा/पेटी अगाडिको लाछी/छ्त्रालाई कडाइका साथ हटाउने र सडकको दायाँबायाँ २५ मिटरको क्षेत्रभित्र भएका सुँगुर/बँगुरको खोर हटाई सो क्षेत्रदेखि बाहिर सार्न लगाउने विगतको निर्णयलाई यस वर्ष पनि निरन्तर कार्यान्वयन गरिनेछ ।
- पर्यटन प्रवर्द्धनको लागि शिखरनगर क्षेत्रमा एक भ्यूटावर निर्माण कार्य सम्पन्न गरी सन् २०११ को प्रारम्भमा सो भ्यूटावरलाई सञ्चालनमा ल्याइने छ भने अरनिको सांस्कृतिक संग्रहालयलाई बहुजातीय संग्रहालयको रूपमा विकास गर्ने कार्य गरिनेछ । यस कार्यको लागि निजी क्षेत्र र नेपाल आदिवासी जनजाति महासंघसमेतलाई लागत साभेदारीको लागि आव्हान गरिनेछ ।
- पर्यटन विकासकै लागि सुकिलुम्वा विमानस्थलको निर्माणका लागि नेपाल सरकारमा अनुरोध गरिएकोछ भने सो विमानस्थलको नाम समाज सुधारक राष्ट्रिय विभूति फाल्गुनन्दको नाममा राख्न नेपाल सरकारमा प्रस्ताव गरिएको छ । सुकिलुम्वा क्षेत्रबाट विस्थापित भएका र अन्यत्र जग्गा नभएका परिवारहरूको बसोबास हुने क्षेत्रमा विद्युत, खानेपानी लगायतका व्यवस्थापनमा न.पा.ले आवश्यक सहयोग गर्नेछ ।
- पर्यटन वर्ष २०११ लाई लक्षित गरी २०६६।१।२९ मा स्वीकृत गरिएको पर्यटन पूर्वाधार विकास कार्यक्रमलाई प्राथमिकताका साथ कार्यान्वयन गर्दै पर्यटन प्रवर्द्धनसम्बन्धी अन्य गतिविधिहरूलाई निरन्तरता दिइनेछ र जिल्ला विकास समितिबाट तयार गरिएको पर्यटन गुरुयोजना अनुसारको कार्यक्रमलाई सहयोग गरिनेछ ।

- वी.पी. पार्क, र लभर्स पार्कको निर्माण कार्य सम्पन्न गरिनेछ भने पटाङ्गिनी पोखरीलाई पार्क बनाइनेछ । तिल्केनीको खर्क, घट्टारको खेत, सोतीवेसी काइलाटारलाई पार्क बनाउन गुरुयोजना तयार गरिनेछ र उक्त पार्कलाई उद्यानको रूपमा विकास गर्न विभिन्न निकायहरूमा सहयोगको लागि प्रस्ताव गरिनेछ ।
- ओपीधारा क्षेत्रबाट निस्कने निकासलाई रेडक्रस भवनपश्चिममा रिडवेड प्रविधिबाट शुद्धीकरण गरेर रानीपोखरीमा हालिनेछ, रानीपोखरी, मालकुवा र चियाबारी पोखरी पुरिएकोले सो ऐतिहासिक पोखरीहरूको जीर्णोद्धारका लागि उत्खनन, रेलिङ्ग, सोलिङ्ग, फेन्सिङ्ग, बायो इन्जिनियरिङ्ग र पोखरी कनेक्सनको काम प्रारम्भ गरिएको छ भने चियाबारी क्षेत्रमा ठाउँ ठाउँमा विश्राम चौतारा निर्माण गरिनेछ ।
- धार्मिक क्षेत्र विकास समिति सञ्चालनका लागि अनुदान दिने नीति कायमै राखिनेछ । धार्मिक क्षेत्रहरूलाई पर्यटकीय आकर्षणको केन्द्र बनाउने क्रियाकलाप अभिवृद्धि गर्दै ऐतिहासिक तथा धार्मिक क्षेत्रको संरक्षण गरिनेछ ।
- धेछेन छुयोग ग्यूरलिङ्ग गुम्बालाई पर्यटकीय आकर्षणको केन्द्र बनाउन गुम्वा व्यवस्था तथा विकास समितिमा अनुरोध गरिनेछ ।
- सानो टुँडिखेललाई खुला क्षेत्रको रूपमा राखी उद्यानको रूपमा विकसित गरिनेछ । यस कार्यको लागि सुनगाभा, जिल्ला खेलकुद विकास समिति र माइस्थान धार्मिक क्षेत्र विकास समितिलाई परिचालन गरिनेछ ।
- स्थानीय वरपिपलहरूको संरक्षण गरी पार्क बनाउन प्रोत्साहित गरिनेछ । यस कार्यका लागि स्थानीय टोल विकास संस्थाहरूलाई परिचालन गरिनेछ ।
- नगरपालिका क्षेत्रभित्रका चिया बगान क्षेत्र र अन्य उपयुक्त क्षेत्रहरूमा पार्क निर्माण गर्ने र पानीको फोहोरा निर्माण गर्न एनसीडीसीलाई सहरी सौन्दर्यको अवधारणा प्रस्तुत गर्न अनुरोध गरिनेछ । यसका लागि पर्यटकीय आकर्षणका क्षेत्रहरूको सौन्दर्य अभिवृद्धि गर्न विशेष प्राथमिकता दिइनेछ ।
- सेतीदेवी क्षेत्रलाई नगरको प्रमुख पर्यटकीय क्षेत्र बनाउन गुरु योजना अनुसारको कामलाई अगाडि बढाइनेछ र सेतदेवी मार्गको स्तरोन्नति गरी सञ्चालनमा ल्याउन प्राथमिकता दिइनेछ ।
- नगरपालिका क्षेत्रभित्रका मठमन्दिर र गुम्वाहरूको अभिलेखीकरण गरी प्रचारप्रसारको लागि नेपाल पर्यटन बोर्डमा अनुरोध गरिनेछ ।

३.७ आदिवासी जनजाति, महिला, दलित अपाङ्ग, बालबालिका

आदिवासी जनजाति, दलित, महिला, अपाङ्गहरूको लागि देहाय अनुसारको कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।

आदिवासी जनजाति, दलित

- आदिवासी जनजाति, महिला, अपाङ्ग सम्बन्धी कार्यक्रम छनौट, सञ्चालन, अनुगमन, मूल्याङ्कन गर्न सबै क्षेत्रको प्रतिनिधिमूलक उपस्थिति सुनिश्चित गरी सामुदायिक विकास शाखाको सहयोगका लागि एक समिति निर्माण गरिनेछ ।
- आदिवासी जनजाति महासंघमार्फत स्थानीय भाषाको पाठ्यपुस्तक व्यवस्थापनमा सहयोग गरिनेछ ।
- स्थानीय स्वायत्त शासन ऐन र नियमावली तथा स्थानीय विकास मन्त्रालयबाट प्राप्त मार्ग निर्देशनका आधारमा आदिवासी जनजाति उत्थान कार्यक्रम, दलित उत्थान कार्यक्रम र महिला विकास कार्यक्रमका लागि बजेट विनियोजन गरिदै आएको नीतिलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- आदिवासी जनजाति र दलितहरूलाई लक्षित समूह मानेर विभिन्न किसिमका सीपमूलक तालिम कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ भने पुष्पखेती तथा व्यवसायलाई उत्प्रेरित गरिनेछ ।
- नगरस्तरीय दलित समन्वय समिति गठन गरिनेछ र नगरपालिकाले गठन गर्ने हरेक समिति, उपसमितिहरूमा आदिवासी, जनजाति, महिला र दलितहरूको प्रतिनिधित्व गराइनेछ ।
- आदिवासी जनजाति र दलितहरूको लागि पेशागत दक्षता अभिवृद्धि गर्न विभिन्न सीपमूलक तालिममा जोड दिई नगरपालिका साभेदारी विकास कोषबाट ऋण सुविधाको व्यवस्था गरिनेछ ।
- बालीघरे प्रथा उन्मुलन गर्न प्रभावकारी कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ । नगरपालिका क्षेत्रमा बालीघरे दलितहरूको पहिचान गरी दलित संघसंस्थाहरूबाट प्राप्त प्रस्तावका आधारमा अन्य व्यवसाय गर्न प्रोत्साहित गरिनेछ ।
- एसएलसी परीक्षामा सामुदायिक विद्यालयतर्फ सबैभन्दा बढी अङ्क ल्याउने १ जना दलित छात्रा र १ जना छात्रलाई रु ५ हजारका दरले नगरपालिका जेहेन्दार दलित पुरस्कार दिइनेछ ।

- माथि उल्लेखित कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्न सम्बन्धित निकायहरूको नगरस्तरीय समिति निर्माणपछि एउटै मार्गबाट रकम खर्च गरिनेछ ।

महिला

- महिलाहरूको लागि लोकसेवा आयोगको तयारी कक्षा सञ्चालनमा सहयोग गरिनेछ ।
- घरेलु हिंसा न्यूनीकरणका लागि सचेतना कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ र पीडित महिलाहरूको लागि महिला कानुनी परामर्श सेवा सञ्चालनमा सहयोग गरिनेछ ।
- एकल महिला समाजको भवन निर्माणमा सहयोग गरिनेछ ।
- सामाजिक परिचालन तथा गरिबी न्यूनीकरणका कार्यक्रममा महिलालाई बढीभन्दा बढी सहभागी गराइनेछ ।
- नगरपालिका साभेदारी विकास कोषको ऋण सहयोगमा महिला समूहको लागि व्याजदरमा २ प्रतिशत प्रतिशत छुट गरिने छ । यसरी प्रदान गरिएको ऋण सहयोगबाट आयआर्जन र महिला सशक्तीकरणको क्षेत्रमा काम गर्ने गरी प्रस्ताव पेश गर्नु पर्नेछ । यस वर्ष होटल व्यवसाय र कोसेलीघरका लागि रु ५० हजारसम्म ऋण दिने नीतिलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- महिला स्वास्थ्य स्वयम्सेविकाहरूलाई अभि सशक्त, दक्ष बनाउँदै सेवासुविधा विस्तार गरिनेछ ।
- युवा एकल महिलाहरूको लागि सीपमूलक तालिमको व्यवस्था गरिनेछ र एकल महिलाहरूको लागि सहूलियत दरमा यस वर्ष २ वटा सामुहिक आय आर्जनका कार्यक्रम सञ्चालन गर्न रु ३५ हजारका दरले सहूलियत दरमा ऋण दिइनेछ ।
- नगरपालिकाबाट गठन हुने विभिन्न समिति, उपसमितिहरूमा महिलाको प्रतिनिधित्व गराइनेछ ।
- राजदुवालीस्थित बृद्धाश्रमका महिलाहरूको लागि वार्षिक २ क्विन्टल चामल, २० केजी दाल, १० केजी चिनी, १० केजी नुन र जाडो महिनामा प्रति महिला १ थान स्विटर उपलब्ध गराई सहयोग गरिनेछ ।

अपाङ्ग

- अपाङ्ग संघको भवन निर्माणमा सहयोग गरिनेछ भने अपाङ्गहरूलाई सीपमूलक तालिमको व्यवस्था गरिनेछ ।
- अपाङ्ग व्यक्तिहरूलाई न.पा.बाट सहयोग उपलब्ध गराउने नीतिलाई निरन्तरता दिदै असहाय अपाङ्ग सहयोग कार्यक्रममा बजेट विनियोजन गरिनेछ ।
- बालमन्दिरस्थित दृष्टिविहीन तथा अनाथ बालबालिकाहरूको लागि सहयोग गरिनेछ र बालमन्दिरमा जडान भएको खानेपानीको सेवा शुल्कको लागि अनुदान दिइनेछ । दृष्टिविहीन तथा अनाथ बालबालिकाको लागि वार्षिक २ क्विन्टल चामल दिइनेछ ।
- अपाङ्गहरूको लागि सामुहिक व्यावसायिक खेती तथा बजारीकरणका लागि रु ५० हजार साभेदारी कोषबाट सहूलियत व्याज दरमा ऋण उपलब्ध गराइनेछ ।

बालबालिका

- बालबालिकाहरूको विकासका लागि बाल विकास कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
- मातृशिशु स्वास्थ्यका लागि नगर क्षेत्रमा स्थायी बसोबास भएका व्यक्तिको इलाम अस्पताल र डा.मेघबहादुर पराजुली सामुदायिक अस्पतालमा जन्मिएको बच्चाको लागि प्याकेज सुविधा (गाईको घिउ १ केजी, सखर १ केजी, फुलालाइन कपडा १ मिटर, ज्वानो आधा केजी) अस्पतालको पत्र प्राप्त हुनासाथ महिला स्वास्थ्य स्वयम्सेविकामार्फत र जन्मिएको ३५ दिन भित्र जन्म दर्ता गराई जन्मदर्ता पेश भएपश्चात पुनः १ पाकेट बेबी पेक (साबुन, पाउडर, मालिसतेल), १ केजी मिस्री, मेडिकल रिपोर्ट अनुसार ३० ट्याब्लेट आइरन चक्की) उपलब्ध गराइने छ । यो प्याकेज सुविधालाई पहिलो चरणमा दलित र आदिवासी बच्चा एवम् दोस्रो चरण २०११ जनवरी १ देखि सबै बच्चाका लागि कार्यान्वयन गरिनेछ ।
- इलाम चिया कमान हाताभित्र रहेको शिशु स्याहार केन्द्र सञ्चालनमा सहयोग गरिनेछ, सो केन्द्रमा बाल विकास केन्द्र सञ्चालनका लागि प्रक्रिया अगाडि बढाइनेछ ।
- बाल विकास केन्द्रहरूलाई सहयोग गरिनेछ भने बालबालिकाहरूको लागि खोप कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
- कक्षा १ देखि ३ कक्षासम्म पढ्ने प्राथमिक तहका बालबालिकाहरूको लागि स्वास्थ्य शिक्षा, जुकाको औषधि, हातधुने साबुन, ब्रस, टुथपेस्ट, नङ्ग काटने साधन वितरण गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिदै अन्य प्रा.वि.मा विस्तार गरिनेछ ।

३.८ ढल निकास

- नगर क्षेत्रका निम्न सडकहरूको स्तरोन्नतिका लागि ढलनालीलाई व्यवस्थित गर्दै लैजाने कार्यलाई क्रमशः जारी राखिनेछ भने ढलनाली निर्माण गर्दा पानीको बहाव, वातावरण तथा जमिनमा पानी रिचार्ज गर्ने कार्य र खोल्सी संरक्षणलाई ध्यान दिइनेछ ।

- बजार क्षेत्रका बाटोहरू

- भक्तबहादुर देवान मार्ग
- पदमबहादुर देवान मार्ग
- पं. रामहरि मार्ग
- अनिल मार्ग
- सेतीदेवी मार्ग

- फुलगाछी बाटो
- टुँडिखेल गोलाखर्क बाटो
- वन कार्यालय आदर्श नि.मा.वि. बाटो
- बी.पी. मार्ग

- भन्ज्याङ्ग केन्द्रित बाटोहरू

- भन्ज्याङ्ग पुवाखोला रातेदोभान बाटो
- भन्ज्याङ्ग कुडुले सडक
- भन्ज्याङ्ग केउरेनी कुमिटार सटके सडक

- भन्ज्याङ्ग जनताटोल ओफारे पुवाखोला सडक
- भन्ज्याङ्ग पुवाजुङ्ग राकासे सोयाक सडक

- तिल्केनी स्कुल केन्द्रित बाटोहरू

- तिल्केनी स्कुल ऐटनीधारा खप्परे माइखोला सडक
- तिल्केनी स्कुल बज्रदेवी माइखोला सडक
- तिल्केनी स्कुल बौद्धपार्क महभिर सडक

- तिल्केनी स्कुल ऐटनधारा खप्परे पुवामाइ भवन सडक

- महभिर स्कुल केन्द्रित बाटोहरू

- महभिर तिल्केनी मोड सडक
- महभिर तेज सुवेदीको घर हुँदै जनकल्याण स्कुल बाटो
- महभिर आनन्दटोल तिल्केनी मोड सडक

- महभिर मार्से खुलालगाउँ ठुटेवर सडक

- ठुटेवर केन्द्रित बाटोहरू

- ठुटेवर टारगाउँ माइखोला सडक
- ठुटेवर माइखोला सोयाङ्ग सडक

- ठुटेवर घोषगाउँ बरबोटे सडक

- जोरधारा केन्द्रित बाटोहरू

- जोरधारा बीपीमार्ग तोरीवारीखोल्सी सडक
- जोरधारा सेतीदेवीमार्ग पुवाखोला सडक

- जोरधारा बालनगाउँ ताक्देन पुवाखोला सडक

- ओपीधारा केन्द्रित बाटोहरू

- ओपीधारा दृपादेवी बालनगाउँ सडक
- ओपीधारा पिपलबोटे चुरेघाँटी सडक
- ओपीधारा लोसेआ आदर्शनगर सडक

- ओपीधारा शिखरनगर गढीथुम्का सडक
- ओपीधारा सनसारीडाडा श्रमिकमार्ग सडक

- गढीथुम्का केन्द्रित बाटोहरू

- गढीथुम्का श्रमिकमार्ग भालुढुंगा चुरेघाँटी सडक
- गढीथुम्का पिपलबोटे पंचकन्या मार्ग सडक

- गढीथुम्का कारागारछेउ पिपलबोटे सडक

- कुलधारा केन्द्रित बाटोहरू

- कुलधारा गौतमबुद्ध सभागृह नारायणगोपाल मार्ग
- कुलधारा मेची राजमार्ग सडक
- कुलधारा भूयाङ्गकुरेखोल्सी सोल्जर्सबोर्ड सुन्तलावारी सडक

- कुलधारा सडक कार्यालय सुन्तलावारी तिल्केनीमोड सडक

- सिंहवाहिनी खोल्सी कलभर्ट केन्द्रित बाटोहरू

- सिंहवाहिनी खोल्सी पाटनेगाउँ राजमार्ग सडक

- सिंहवाहिनी खोल्सी रिङ्गरोड पोखरी स्कुल फुलगाछी सडक

- सिंहवाहिनी खोल्सी हेरिटेज स्कुल गोलबस्ती सडक
- अवालेगोलाइ केन्द्रित बाटोहरू
- अवालेगोलाइ बिसहाते सडक
- भगवती स्कुल केन्द्रित बाटोहरू
- भगवती स्कुल नमुना मार्ग राजमार्ग सडक
- भगवती स्कुल इन्टेक बाटो थिङ्गाउँ सडक

- सिंहवाहिनी मन्दिर हातभित्रको ढलनालीलाई डाइभर्ट गरी पूर्वतर्फको खोल्सीमा व्यवस्थापन गरिनेछ ।
- नगरका विभिन्न खोल्सीहरूलाई पहिरो रोकथामका लागि गेवियन वाल र बृक्षारोपण कार्य गरिनेछ भने खोल्सीमा बग्ने पानीलाई शुद्धीकरणका लागि रिडवेड प्रविधिलाई जोड दिइनेछ ।
- भ्याङ्कुरे खोल्सी, सिंहवाहिनी खोल्सी, हात्तीसुड खोल्सी, छ्याङ्छ्याङ्गे खोल्सी, नालीधारा खोल्सीका दायाँबायाँमा तारजालीको काम गरी रुद्राक्ष र उत्तिसका विरुवा बृक्षारोपण गरिनेछ ।
- सिम एन र टोल विकास संस्थाको सहयोग लिएर ढल निकास कार्यक्रमलाई साभेदारीमा सञ्चालन गरिनेछ भने मालापथ-सोलजर्स बोर्ड-सुन्तलावारी नाली, गौतमबुद्ध सभागृहको नाली निकास, नयाँबजार सब्जीहाटदेखि सिलखानसम्मको नाली, नवीनचोकदेखि जनभवन बाटोको नाली, भानुपथ शिवाकोटीको घरपूर्वको नाली, साजबोटे रविन्द्र श्रेष्ठको घरपश्चिमको नाली, ज्योति विद्या मन्दिर क्षेत्रमा नाली र सिंहदेवी सामुदायिक भवन अगाडि नाली निर्माण कार्य गरिनेछ ।

३.९ सामाजिक सुरक्षा तथा सामुदायिक विकास, वातावरण र गरिबी न्यूनीकरण

- नगर क्षमता विकास समन्वय समितिलाई सक्रिय गराई ३ वर्षे नगर क्षमता विकास योजना कार्यान्वयन गरिनेछ ।
- स्वायत्त शासन तथा सामुदायिक विकास कार्यक्रमतर्फको कार्यक्रमलाई प्रभावकारी ढंगले सञ्चालन गरिनेछ ।
- समाज परिचालन तथा गरिबी न्यूनीकरण कार्यक्रमअन्तर्गत आयमूलक तथा सीपमूलक क्रियाकलापहरू संचालन गरिनेछ ।
- नगरपालिकाको नगर सूचना केन्द्र र मानव संशाधन केन्द्रलाई व्यवस्थित गरिनेछ ।
- नगरपालिका साभेदारी विकास कोषअन्तर्गत ऋणको १५ प्रतिशत व्याजदरलाई १२ प्रतिशतमा घटाई यस व्याजदरमा महिलाको लागि २ प्रतिशत छुट गरिनेछ ।
- टोल विकास संस्थामा निस्कृय रहेको पूँजीलाई सहूलियत व्याजदरमा नगरपालिका साभेदारी विकास कोषमा ल्याई गरिबी न्यूनीकरणमा लक्षित आयमूलक तथा उत्पादनमूलक कृयाकलापहरूमा लगाउने व्यवस्था मिलाइनेछ भने वडास्तरीय आर्थिक पूर्वाधारतर्फको बजेटलाई यसै कोषमार्फत आयमूलक तथा उत्पादनमूलक कृयाकलापमा लगाइनेछ ।
- नगरपालिका साभेदारी विकास कोषबाट नगरका सहकारी संस्था, कोसेलीघर र कृषि सेवा केन्द्र जस्ता संस्थाहरूलाई कृषिजन्य उत्पादनको बजारीकरणका लागि सहूलियत व्याज दरमा ऋण सुविधा उपलब्ध गराइनेछ ।
- वातावरण उपसमितिलाई सक्रिय गराई विविध क्रियाकलाप सञ्चालन गर्दै खाल्डे ल्याण्डफिल साइटको पूर्वाधारको काम गरिनेछ , यस कार्यको लागि फिनल्याण्ड सरकारसँग अनुरोध गरिनेछ ।
- प्लास्टिक प्रयोगलाई न्यूनीकरण गर्न आवश्यक प्रक्रिया अगाडि बढाउन सिम एन, उ.वा.संघ र अपाङ्ग एकता समाजसँग सहकार्य गरिनेछ ।
- सक्सन टेकबाट संकलित फोहोर मललाई विसर्जनका लागि व्यवस्थापन गर्ने कार्य गरिनेछ ।
- सिम एनको साभेदारीमा सुलभ चर्पी, धुँवारहित चुल्हो, बायोग्यास प्रवर्द्धन कार्यक्रम सञ्चालन गरी टोल विकास संस्था र समुदायलाई परिचालन गरिनेछ ।
- खाल्डे ल्याण्डफिल साइटलाई पर्यटकीय आकर्षणको केन्द्र बनाउन जिल्ला वन कार्यालय, जिल्ला वनस्पति कार्यालय र सिम एनको सहयोगमा सो ठाउँमा विरुवा र फूलको नर्सरी स्थापना गरिनेछ भने खाल्डे ल्याण्डफिल साइटको लागि पुनः जग्गा खरिद गरी थप गरिनेछ ।
- स्वरोजगारमा अभिप्रेरित तथा वैदेशिक रोजगारमा जान चाहने व्यक्तिलाई तालिमको प्रमाणपत्र अनिवार्य गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ र सो कार्यका लागि सीपमूलक तालिमहरू निरन्तर सञ्चालन गर्नमा सहयोग गरिनेछ ।
- टोल विकास संस्थाहरूको बचतलाई आयमूलक कार्यमा लगाउन प्रोत्साहित गरिनेछ । न.पा. क्षेत्रभित्र विभिन्न गैससमार्फत निर्माण/गठन भएका बचत समूहहरूलाई टोल विकास संस्थामार्फत सहयोग गरिनेछ ।

- नगरपालिकालाई काम, बेरोजगारलाई दाम भन्ने नाराका साथ रोजगार सिर्जना हुने कार्यलाई उच्च प्राथमिकता दिइनेछ । नगरपालिका क्षेत्रभित्रका बेरोजगार जनशक्तिको लागि विभिन्न रोजगारमूलक, सीपमूलक तालिमको व्यवस्थापन गरिनेछ ।
- टोल विकास संस्थाको पुनरगठन गर्दै अभ्र प्रभावकारी बनाई संस्थामा रहेको पूँजीलाई सहकारी बनाउन यस वर्षदेखि अध्ययन गरिनेछ र यस वर्ष वडा नं. ५ मा सामुदायिक सहकारी स्थापना गरिनेछ ।
- प्राकृतिक प्रकोप पीडित राहत कार्यक्रम र नगरस्तरीय विपद् जोखिम न्यूनीकरण कार्यक्रमका लागि अक्षय कोषको व्यवस्था गरिनेछ ।
- इलाम नगरपालिकालाई खुला दिसामुक्त क्षेत्र घोषणाको लागि आवश्यक कार्यक्रम अगाडि बढाइनेछ र यसका लागि सुलभ शौचालय निर्माण कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ । साथै बायोग्यास र सुधारिएको धुँवारहित चुल्हो कार्यक्रमलाई समेत विस्तार गरिनेछ ।

३.१० शहरी विकास तथा पूर्वाधार

- इलाम नगरपालिकाको वडा नं. २ लाई वैज्ञानिक ढङ्गले विभाजन गरी नगरलाई ११ वार्ड बनाउन नेपाल सरकारमा अनुरोध गरिनेछ ।
- शहरी विकास तथा भवन निर्माण विभागको सहयोगमा नगरपालिकाको आवधिक योजना तयार भएकोले सो आवधिक योजना तथा नगर विकास योजनालाई क्रमशः कार्यान्वयन गरिनेछ ।
- शहरी विकास तथा भवन निर्माण डिभिजन कार्यालयसँग सहकार्य गरी एकीकृत पूर्वाधार विकास कार्यक्रम, निर्देशित जग्गा विकास कार्यक्रम, सडक नाली संजाल विस्तृत अध्ययन, सेतीदेवी मन्दिर गुरुयोजना कार्यान्वयन, जग्गा विकास कार्यक्रम र जोरधारा बालनगाउँ सडक स्तरोन्नतिका लागि आवश्यक काम गरिनेछ ।
- नगरपालिकाको आवधिक योजना कार्यान्वयन गर्दा इलाम भविष्यमा सङ्घीय राज्यको राजधानी हुन गइरहेको कुरामा केन्द्रित रही इलामलाई पर्यटन, शिक्षा र व्यावसायिक कृषिलाई प्राथमिकता दिइनेछ ।
- नगर क्षेत्रमा निर्माण हुने सरकारी निकाय, गैसस तथा विद्यालयका भवनहरूमा वर्षादको पानी सङ्कलन प्रविधिलाई अनिवार्य गरिनेछ । यसका लागि शहरी विकास विभाग, यूएन ह्याबिट्याट र अन्य संस्थाहरूसँग साभेदारी गरिनेछ ।
- सङ्घसंस्था तथा गैससका भवनहरूमा संस्थागत शौचालय निर्माण कार्यलाई सहयोग गरिनेछ भने मसार सामुदायिक भवन र सिंहदेवी सामुदायिक भवनको मर्मतसुधारमा सहयोग गरी सामुदायिक भवनमा सूचना पाटीको व्यवस्था गरिनेछ ।
- इलाम नगरको बढ्दो शहरीकरणलाई व्यवस्थित गर्न सडक तथा ढल सञ्जालको गुरुयोजना निर्माण, जग्गा एकीकरण कार्यक्रम सञ्चालन, स्वस्थ शहरको Profile निर्माण र सञ्चालन, UEIP कार्यक्रम सञ्चालन गर्न शहरी विकास तथा भवन निर्माण विभागमा अनुरोध गरिनेछ र यस कार्यमा यूडीएलई/जीटीजेडसँग सहकार्य गरिनेछ ।
- Water Safty Plan कार्यक्रमलाई वर्षेनी निरन्तर रूपमा कार्यान्वयन गर्दै लगिनेछ ।
- नगर विकास कोषको ऋण तथा अनुदान सहयोगमा गौतमबुद्ध सभागृहको निर्माण कार्यलाई सम्पन्न गरिनेछ ।
- नगर क्षेत्रभित्र जोखिमको अवस्थामा रहेका विद्युत, टेलिफोन र केवलका पोल तथा तारलाई व्यवस्थित गर्न सम्बन्धित निकायलाई अनुरोध गरिनेछ ।

३.११ सूचना तथा सञ्चार

- नेपाल पत्रकार महासंघको भवन निर्माणमा दिइदै आएको सहयोगलाई निरन्तरता दिई नगरभित्र सञ्चालनमा रहेका सञ्चार गृहको निर्माण, सम्बर्द्धन तथा विकासमा सहयोग गरिनेछ ।
- जिल्ला हुलाक इलाममा द्रुत डाक सेवा र टेलिसेन्टर सञ्चालनका लागि अनुरोध गरिनेछ भने हुलाक बचत बैंकमार्फत उपलब्ध हुने ऋण सुविधा स्थानीय निकायका कर्मचारीहरूलाई समेत उपलब्ध गराउन अनुरोध गरिनेछ ।
- नगर सूचना केन्द्र र पर्यटन सूचना केन्द्रलाई थप व्यवस्थित गरिनेछ ।
- नगरका महत्वपूर्ण केन्द्रहरू पहिचान गरी टोल विकास संस्थामार्फत सूचना पाटीको व्यवस्था गरिनेछ । यस वर्ष प्रत्येक वडामा ११ वटाको दरले ९ वटा सूचना बोर्ड वितरण गरिनेछ ।
- उद्योग वाणिज्य संघसँग सहकार्य गरी कृषि उत्पादनहरूको साप्ताहिक बजार मूल्य सूचना पाटीमा टाँस गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
- रेडियोको सुविधाबाट बञ्चित ७० वर्ष पूरा भएका वृद्धवृद्धाहरूमध्ये परिवारको १ जनालाई एफएम रेडियो उपलब्ध गराउने कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।

- स्थानीय एफएम र स्थानीय पत्रपत्रिकाबाट नगरका गतिविधिहरूलाई साप्ताहिक रूपमा सार्वजनिक गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- नगरपालिका क्षेत्रभित्र बसी नियमित रूपमा लागि विकास, वातावरण र पर्यटनसँग सम्बन्धित पत्रकारिता गर्ने सामुदायिक एफएमका सम्वाददाता तथा राष्ट्रिय र साप्ताहिक पत्रिका तथा विद्युतीय सञ्चारमा कार्यरत सम्वाददाताहरूमध्ये नेपाल पत्रकार महासङ्घले उत्कृष्ट पत्रकार पहिचान गरेको १ जना पुरुष र १ जना महिला पत्रकारलाई रु ५ हजारका दरले नगरपालिका पत्रकारिता पुरस्कारलाई निरन्तरता दिइनेछ ।

३.१२ साभेदारी निकायहरूसँग सहकार्य

- नगरको व्यापार व्यवसाय, औद्योगिक क्रियाकलाप अभिवृद्धि, बजारको सौन्दर्य अभिवृद्धि लगायतका क्रियाकलापहरूलाई उद्योग वाणिज्य सङ्घसँग साभेदारी गरिनेछ, र उ.वा.संघको साभेदारीमा सञ्चालित पर्यटन सूचना केन्द्रलाई थप व्यवस्थित गरी निरन्तरता दिइनेछ ।
- PPP अवधारणालाई नगरको विकास अभियानमा आत्मसात गरेर कार्यक्रमहरू अगाडि बढाइनेछ, र नगरपालिका, गैसस र सहकारी बीच साभेदारी/सहकार्य गर्ने नीतिलाई कायमै राखिनेछ ।
- नगरमा रहेका सुनगाभा, एनसीडी, आइसीसी, आरआरएन, रेडक्रस, महिला जागरण, महिला सिर्जना जस्ता क्रियाशील गैससलाई नगरमा विकास कार्यक्रम गर्नका लागि दातृ संस्था खोजी गर्ने कार्यमा परिचालन र सहयोग गरिनेछ ।
- मेची पहाडी यातायात संघको कार्यालयलाई यात्री बुकिङ्ग काउन्टरको माथिल्लो तलामा स्थानान्तरण गरी हाल मे.प.या. संघको कार्यालय रहेको ठाउँमा पर्यटन सूचना केन्द्र व्यवस्थित गरिनेछ, र यस भवनको जमिन तलामा मदनआस्रित वाचनालयलाई गैसससँग साभेदारी गरी अझ व्यवस्थित गरेर सञ्चालन गरिनेछ ।
- सडक बोर्ड, जगेडा कोष र जनसहभागितामा आधारित कार्यक्रमलाई प्राथमिकताका साथ साभेदारी गरी विकास अभियानलाई तीव्र बनाइनेछ ।
- प्राकृतिक प्रकोप पीडित राहत कार्यक्रम र नगरस्तरीय विपद् जोखिम न्यूनीकरण कार्यक्रम सञ्चालनका लागि रेडक्रस र एन सेटसँग साभेदारी गरिनेछ ।
- कृषि तथा पशु बजार पूर्वाधार विकास कार्यक्रमको लागि सीएडीपी, जिल्ला कृषि विकास कार्यालय, जिल्ला पशु विकास कार्यालय र आदर्श नमुना उच्च मा.वि.सँग साभेदारी गरिने छ ।
- पशुबधशाला र मासु पसल क्षेत्र सुधारका लागि जिल्ला पशु सेवा कार्यालय, एनसीडीसी, सिम एनसँग साभेदारी गरिनेछ, भने यस क्षेत्रमा रहेको खोल्सीको निकासलाई रिडवेड प्रणालीमार्फत शुद्धीकरणका लागि एनसीडीसीलाई सहयोग गरिनेछ ।

३.१३ स्वास्थ्यसम्बन्धी

- नगर रहेका स्वास्थ्यसम्बन्धी संघसंस्थामार्फत पिछडिएको वार्डमा स्वास्थ्यसम्बन्धी चेतना शिविर आयोजना गरिनेछ ।
- स्वास्थ्यसेवाजन्य फोहोर व्यवस्थापन समितिलाई सक्रिय गराई इलाम अस्पताल र सिंगफ्रिङ्ग सामुदायिक अस्पतालको सरसफाइलाई अझ प्रभावकारी बनाउन अटोक्लेभ, निडल डिस्ट्रवायर, डस्टविन जस्ता सामाग्री व्यवस्थापनमा सहयोग गरिनेछ ।
- महिला स्वास्थ्य स्वयम्सेविका कोष स्थापना गरी महिला स्वास्थ्य स्वयम्सेविकाहरूलाई प्रोत्साहित गरिनेछ । यस वर्ष उक्त कोषमा रु ५० हजार राखिनेछ ।
- महिला स्वास्थ्य स्वयम्सेविकाहरूको लागि एउटै पोसाक निर्धारण गरी वर्षमा २ जोर पोसाकको लागि रु २०००।०० का दरले पोसाक भत्ता दिइनेछ ।
- वार्ड वार्डमा रहेका खोप केन्द्रहरूको सञ्चालन कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ । वडा नं. ५ को खोपकेन्द्र र परिवार नियोजन क्लिनिकलाई नारी विकास सङ्घको परिसरबाट सञ्चालन गरिनेछ ।
- नगरका जेष्ठ नागरिक, विधवा र अपाङ्गहरू समक्ष महिला स्वास्थ्य स्वयम्सेविकाको सेवा पुऱ्याउनका लागि सामाजिक सुरक्षा कार्यक्रमको भत्ता वितरण कार्यमा महिला स्वास्थ्य स्वयम्सेविकाहरूलाई परिचालन गरिनेछ ।
- सिंगफ्रिङ्ग सामुदायिक अस्पतालमा अनमि/नर्सिङ्ग कक्षा सञ्चालनका लागि दातृ निकाय खोजी गर्न सो अस्पताललाई सहयोग गरिनेछ ।
- नेपाल परिवार नियोजन सङ्घको सेवालालाई खोप केन्द्र र महिला स्वास्थ्य स्वयम्सेविकाहरूमार्फत वार्डवार्डमा विस्तार गर्न सहयोग गरिनेछ ।

- रक्त सञ्चार सेवा सञ्चालनमा रेडक्रसलाई सहयोग गरिनेछ । गरिब र असहाय व्यक्तिहरूको लागि रगतमा दिइदै आएको अनुदानलाई निरन्तर गरिनेछ ।
- नगर क्षेत्रमा स्थायी बसोबास भई ७० वर्ष पूरा भएका वृद्धवृद्धाहरूले नयाँ दाँत लगाउँदा लागेको खर्च मध्ये डेन्टल हस्पिटलको बिल अनुसारको रकममा १५ प्रतिशत रकम न.पा.बाट अनुदान सहयोग गरिनेछ ।

३.१४ कार्यालयको आन्तरिक व्यवस्थापन

- नगरपालिका भवन निर्माणको लागि शान्ति मन्त्रालयमा प्रस्ताव पेश गरिएको छ भने नगरपालिका कार्यालयलाई व्यवस्थित गर्नका लागि आवश्यक फर्निचर, तथा कम्प्युटर र अन्य उपकरण साथै जेनेरेटरको व्यवस्थापन गरिनेछ ।
- कर्मचारी दरबन्दी पुनरावलोकन तथा संगठन एवम् क्षमता विकास योजना कार्यान्वयनका लागि पदपूर्ति समितिलाई सक्रिय गराई आवश्यक कामहरू गरिनेछ ।
- नगरपालिकामा १ घण्टा सेवा अवधारणा लागू गरिनेछ । सेवाग्राही कार्यालयमा प्रवेश गरेको १ घण्टा भित्रमा कार्य सम्पादन हुने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
- लेखा, राजश्व र आलेप शाखालाई प्रभावकारी ढंगले सञ्चालन गरिनेछ, र यान्त्रिक एकाइ गठन गरी दक्ष जनशक्तिको व्यवस्थामा जोड दिइनेछ ।
- नगरवासीको गुनासो सुनुवाइ व्यवस्थापनका लागि नगरपालिकामा नोडल अधिकृतको क्रियाकलापलाई अभि व्यवस्थित गरिनेछ ।
- नगरपालिकाको गतिविधि एमएममार्फत प्रचारप्रसार गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिई चौमासिक बुलेटिन समेत प्रकाशन गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
- कर्मचारीहरूको क्षमता र दक्षता अभिवृद्धिको लागि तालिम र अध्ययन अवलोकन भ्रमणको व्यवस्था गरिनेछ ।
- नगर सूचना केन्द्र, खानेपानी हेल्प डेस्क र दर्ताचलानी हेल्प डेस्कलाई व्यवस्थित गरी सेवाग्राहीको समस्या समाधानमा सहयोग गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
- कर्मचारी कल्याण कोषमा अन्य स्रोतबाट समेत रकम उपलब्ध गराई कोषलाई सशक्त बनाइनेछ, र कोषलाई निर्देशिका अनुसार सञ्चालन गरिनेछ ।
- सेवासुविधामा अभि प्रभावकारिता ल्याउन कर्मचारी संयन्त्रलाई उत्प्रेरित हुने खालका कार्यक्रमहरू लागू गरिने छ । कामप्रति इमान्दार कर्मचारीलाई प्रोत्साहन र सेवाप्रति लापरवाही गर्ने कर्मचारीलाई सूचाङ्कको आधारमा दण्डित गरिनेछ ।
- कर्मचारीहरूमा अधिकार प्रत्यायोजनमार्फत न.पा. को सेवासुविधालाई छिटोछरितो गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
- न.पा. का सबै कर्मचारीहरूलाई एकैखालको पोसाकको व्यवस्था गरिनेछ ।
- नगरपालिका कर्मचारी प्रशासनसम्बन्धी विनियम अनुसार वृत्ति विकासको लागि बहुवा, स्तरवृद्धि, दक्षता अभिवृद्धि, तालिम जस्ता सेवा सुविधाको व्यवस्थापन गरी कर्मचारीहरूलाई हरदम उत्प्रेरित गरिनेछ ।
- कर्मचारी आचारसंहिता लागू गरिनेछ ।
- नगरपालिकाअन्तर्गत रहेको जग्गा जमिन र संरचनाहरूको लगत अद्यावधिक गरिनेछ, र यस्ता जग्गाजमिन तथा संरचनाको संरक्षण र सुरक्षा गर्ने कार्यलाई प्राथमिकता दिइनेछ ।
- नगरपालिका अन्तर्गतका सटर पसलहरूको भाडादर पुनरावलोकन गरी निजी लगानीकर्ताको धरौटी फिर्ता गर्दै जाने नीति अवलम्बन गरिनेछ ।
- विगत द्वन्द्वकालमा ध्वस्त भएका वडाभवनहरूको पुननिर्माण तथा मर्मतसुधारका लागि शान्ति तथा पुनः निर्माण मन्त्रालयमा पहल गरिनेछ ।
- वडा भवनहरूलाई सदुपयोग गर्दै सो वडा भवनमार्फत घुम्ती सेवा सुविधा सञ्चालन गरिनेछ ।
- २०६७ साल भाद्र महिनामा घरदैलो व्यक्तिगत घटना दर्ता कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।

३.१५ भैपरी/आर्थिक सहायता

- आर्थिक सहायता शीर्षकबाट सहयोग उपलब्ध गराउँदा रु १००१०० देखि ३००१०० दिने नीति लिइनेछ ।
- चिकित्सकको प्रेस्कृप्सनअनुसार स्वास्थ्योपचारको लागि बाहिर जानु पर्ने तर आर्थिक स्थिति कमजोर भएका विरामीलाई रु १०००१०० सहयोग गरिनेछ ।

- सर्वदलीय संयन्त्रमा प्रतिनिधित्व गर्ने दलको जिल्ला सम्मेलन/अधिवेशन/भेला प्रशिक्षण कार्यक्रमलाई रु ५००१०० का दरले सहयोग गरिनेछ ।
- सर्वदलीय संयन्त्रमा प्रतिनिधित्व गर्ने दलहरूका भातृ संगठनका जिल्ला सम्मेलन/अधिवेशन/भेला प्रशिक्षण गोष्ठी लगायतका कार्यक्रमहरूलाई रु ३००१०० का दरले सहयोग गरिनेछ ।
- अन्य राजनैतिक दलका जिल्ला सम्मेलन/भेलालाई रु ३००१०० सहयोग गरिनेछ ।
- दलित/जनजाति/महिला/विद्यार्थी/अपाङ्ग/शैक्षिक भ्रमण/मजदुर/साइकल चाली/सांस्कृतिक कार्यक्रमहरूको केन्द्रीयस्तरको कार्यक्रमको लागि रु ५००१०० र जिल्ला तथा नगरस्तरीय कार्यक्रमको लागि रु ३००१०० मात्र सहयोग गरिनेछ ।
- शिक्षक/कर्मचारी/प्राध्यापक/वकिल लगायत पेशागत संगठनहरूको केन्द्रीय तथा जिल्ला भेलालाई रु ५००१०० सम्म सहयोग गरिनेछ ।
- नगरपरिषद्बाट वितरण गरिने भैपरी आर्थिक सहयोगको यस वर्ष छुट्याएको रकम समाप्त भएपछि यसरी दिइने रकम स्वतः बन्द हुनेछ ।
- नगरपालिकाअन्तर्गत प्रकोप उद्धार कोष, आकस्मिक कोष, वातावरण कोष, महिला स्वयम्सेविका कोष, कर्मचारी कल्याण कोष र मर्मतसम्भार कोष जग्गा आवश्यक कोषहरूमा बजेट विनियोजन गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ ।

३.१६ अन्य

- १४ औं नगर परिषदको लागि वडा भेला तथा सरोकारवाला सङ्घसंस्थाहरूको भेलाबाट प्राप्त भएका योजना तथा सुझावहरूलाई योजना बैंकको रूपमा राखी क्रमशः कार्यान्वयन गरिदै लगिनेछ ।
- यस वर्ष वंशजको नाताबाट गरिने नागरिकता सिफारिसमा लाग्ने दस्तुर छुट गरिनेछ ।
- यस वर्ष घरनक्सापासमा गोविन्दे शैली र वर्षादको पानी सङ्कलन प्रविधि र अण्डरग्राउण्ड पानी ट्याङ्की निर्माण भएको घरलाई नक्सापास दस्तुरमा लागेको रकमको ५० प्रतिशत रकम सम्बन्धित घरधनीलाई फिर्ता गरिनेछ ।
- पुरानो घरको नक्सापास गर्नको लागि यस वर्ष नक्सापास वर्ष घोषणा गरिनेछ । ५ वर्ष अगाडि बनेको घरको नक्सापास गर्दा नक्सापासमा लाग्ने राजश्वमा ४० प्रतिशतले छुट दिइनेछ ।
- बजार क्षेत्रमा निर्माण भएका व्यावसायिक घरहरूको लगत राखी नम्बरिङ्ग गर्ने कार्य गरिनेछ ।
- इलाम नगर क्षेत्रको मुलघाटको रूपमा रहेको माइखोला घाटको व्यवस्थापन गर्न प्राथमिकता दिइनेछ ।
- विवाह दर्ता तथा जन्म दर्ता गर्दा प्रत्येकले २ वटा विरुवा रोपेको प्रमाण पेश गरेमा वा महिला स्वयम्सेविकाबाट प्रमाणित गराएमा लाग्ने राजश्व मिनाहा दिइनेछ ।

अन्य प्रस्ताव/निर्णयहरू

- (१) मुलुक सङ्घीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्रमा प्रवेश भइसकेको परिप्रेक्ष्यमा इलामलाई सङ्घीय राज्यको राजधानी बनाउने विषयमा सम्पूर्ण राजनैतिक दल सहमत भएको र संविधान सभाको संसदीय समितिबाट सिफारिस भएको हुनाले सङ्घीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्र नेपालको राज्य पुनः संरचनामा इलामलाई सङ्घीय राज्यको राजधानी बनाउने तर्फ आवश्यक निर्णय हुन जिल्ला परिषदबाट समेत निर्णय भइसकेकोले नेपाल सरकार/संविधान सभामा पुनः अनुरोध गर्ने ।
- (२) इलाम एउटा पर्यटकीय क्षेत्र भएको, भविष्यमा इलाम सङ्घीय राज्यको राजधानीको रूपमा विकसित हुने संभावना रहेको इलामलाई अन्तर्राष्ट्रिय विमानस्थलसँग जोडेर हवाई मार्ग सुगम बनाउन आवश्यक भएको हुँदा सुकिलुम्बा विमान स्थल निर्माणमा स्थानीयस्तरबाट जग्गा उपलब्ध भइसकेको हुनाले सुकिलुम्बामा हवाई मैदान निर्माण गरि दिन पर्यटन, संस्कृति तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालयमा अनुरोध गर्ने ।
- (३) विगत १७/१८ वर्ष अगाडि डिजाइन गरेर निर्माण गरिएको इलामको खानेपानी पूर्वाधारले वर्तमान आवश्यकतालाई धान्न नसकेको र नगरको खानेपानीको आवश्यकतालाई मध्यनजर गर्दा क्षमता विस्तार गर्नु अति जरुरी भइसकेको साथै भविष्यमा इलाम सङ्घीय राज्यको राजधानी तथा पर्यटकीय केन्द्रको रूपमा विकसित हुने सन्दर्भमा इलाम खानेपानी योजनाको क्षमता विस्तार र स्तरोन्नति गर्नु जरुरी भएकोले सो को लागि जिल्ला परिषदबाट समेत निर्णय भइसकेको हुनाले नेपाल सरकार, भौतिक योजना तथा निर्माण मन्त्रालयमा पुनः अनुरोध गर्ने ।

- (४) नगर क्षेत्रमा शहरीकरण अभिवृद्धि भइरहेको सन्दर्भमा सतह ढललाई व्यवस्थित गरेर लैजानु पर्ने भएको र विभिन्न खोल्सीहरू वर्षेनी हुने कटानलाई रोकथामको लागि समेत व्यवस्थित सतह ढल निर्माण योजना कार्यान्वयन गर्नु आवश्यक रहेको हुँदा ट्रिटमेण्ट प्लाण्टसहित सतह ढल निर्माणको लागि जिल्ला परिषदबाट समेत निर्णय भई अनुरोध भइसकेको हुनाले खानेपानी तथा ढल निकास विभागमा पुनः अनुरोध गर्ने ।
- (५) इलाम जिल्लामा जाइकाको सहयोगमा ग्रामीण क्षेत्रमा भने विद्युतीकरणको कार्यक्रम विस्तार भएको तर इलाम नगरपालिका क्षेत्रमा नगर क्षेत्र भइकन पनि कतिपय घरहरूमा हालसम्म विद्युत जडान नभएकोले समयानुकूल कुनाकुनासम्म विद्युत लाइन विस्तार गर्नु पर्ने आवश्यकता भएको नगरपालिकाका सबै घरमा विद्युत विस्तारको लागि नेपाल विद्युत प्राधिकरणमा अनुरोध गर्ने ।
- (६) इलाम नगर क्षेत्रका सामुदायिक प्रा.वि. हरूमा स्थानीय स्रोतबाट नि.मा.वि. र नि.मा.वि. हरूमा मा.वि. सञ्चालन भइरहेको सन्दर्भमा त्यस्ता सामुदायिक विद्यालयहरूमा यथेष्ट शिक्षक दरबन्दी नभएको हुनाले समस्या भइरहेको एवम् विद्यार्थीहरूलाई आफ्नो गाउँघर नजिकै शिक्षा आर्जन गर्ने अवसर उपलब्ध गराउन आवश्यक रहेको हुनाले इलाम नगरका सामुदायिक विद्यालयमा यथेष्ट शिक्षक दरबन्दी व्यवस्था र समयानुकूल विद्यालयको स्तर बृद्धि गरि दिन जिल्ला परिषदबाट समेत निर्णय भई अनुरोध भइसकेको हुनाले शिक्षा मन्त्रालयमा पुनः अनुरोध गर्ने निर्णय गरियो ।
- (७) इलाम नगर क्षेत्र भित्रको चक्रपथ निर्माण कार्यलाई व्यवस्थित र योजनाबद्ध ढंगले गर्नका लागि चक्रपथहरूको सर्भे तथा नक्साङ्कन गरि गुरुयोजना तयार गर्न आवश्यक देखिएको हुँदा सडक विभागको बजेट व्यवस्थापन र शहरी विकास तथा भवन निर्माण विभागको प्राविधिक सहयोगमा सो कार्य गरि दिन अनुरोध गर्ने ।
- (८) इलाम नगरको बढ्दो शहरीकरणलाई व्यवस्थित गर्न **Base Map** को उपयोगको लागि स्थलगत तालिम सञ्चालन, सडक तथा ढल सञ्चालको गुरुयोजना निर्माण, जग्गा एकीकरण कार्यक्रम सञ्चालन, स्वस्थ शहरको **Profile** निर्माण र सञ्चालन, **UEIP** कार्यक्रम सञ्चालन गर्न आवश्यक देखिएको हुनाले तत्सम्बन्धी कार्य गरि दिन शहरी विकास तथा भवन निर्माण विभागमा अनुरोध गर्ने ।
- (९) इलाम नगरपालिका क्षेत्रको खानेपानी व्यवस्थापन तथा वितरणको कार्य इलाम नगरपालिकामार्फत भइरहेको सन्दर्भमा इलाम नगरपालिकाको बढ्दो जनसंख्या, पुरानो पाइपलाइन र वितरण प्रणाली साथै जीर्ण संरचनालाई समयानुकूल मर्मतसुधार एवम् भविष्यमा इलाम सङ्घीय राज्यको राजधानी र एउटा पर्यटकीय केन्द्रको रूपमा विकसित हुने संभावना रहेको कुरालाई समेत दृष्टिगत गर्दा नगरको खानेपानीलाई व्यवस्थित गर्न ध्यान दिनु पर्ने भएकोले सो कार्यको लागि **Water safty plan** लाई वर्षेनी निरन्तरता दिनु आवश्यक रहेको हुनाले सो को लागि वातावरण र जनस्वास्थ्य संस्था (एन्फो) नयाँबानेश्वर, काठमाडौंमा अनुरोध गर्ने ।
- (१०) इलाम नगरपालिका क्षेत्रको खानेपानी व्यवस्थापन तथा वितरणको कार्य इलाम नगरपालिकामार्फत भइरहेको सन्दर्भमा इलाम नगरपालिकाको बढ्दो जनसंख्या, पुरानो पाइपलाइन र वितरण प्रणाली साथै जीर्ण संरचनालाई समयानुकूल मर्मतसुधार एवम् भविष्यमा इलाम सङ्घीय राज्यको राजधानी र एउटा पर्यटकीय केन्द्रको रूपमा विकसित हुने संभावना रहेको कुरालाई समेत दृष्टिगत गर्दा नगरको खानेपानीलाई व्यवस्थित गर्न ध्यान दिनु पर्ने भएकोले नगरको नगरको खानेपानी वितरण प्रणालीलाई व्यवस्थित गर्न **Water demand assesment** तयार गर्नु आवश्यक भएको हुनाले सो को लागि नेपाल नगरपालिका सङ्घमार्फत एकीकृत शहरी विकास केन्द्र गुसिङ्गल, सानेपा, ललितपुरमा अनुरोध गर्ने ।
- (११) इलाम न.पा. वार्ड नं. २ अन्तर्गत आदर्श उच्च मा.वि. अन्तर्गत कक्षा ११ र १२ मा विज्ञान विषय सञ्चालन भइ रहेको तर महेन्द्र रत्न बहुमुखी क्याम्पस इलाममा विज्ञान विषयको स्नातक र स्नातकोत्तर कक्षा सञ्चालन नहुँदा स्थानीय विद्यार्थीहरूलाई विज्ञान विषयको अध्ययनमा असुविधा भइरहेको हुनाले विद्यार्थीहरूको समस्यालाई मध्यनजर गरी म.र.ब.क्याम्पस इलाममा विज्ञान संकायको स्नातक र स्नातकोत्तर कक्षा एवम् शिक्षा संकायमा विज्ञान शिक्षाको कक्षा सञ्चालनको लागि व्यवस्था मिलाउन त्रिभुवन विश्वविद्यालय र म.र.ब.क्याम्पस इलाममा अनुरोध गर्ने ।
- (१२) नेपालको सबैभन्दा पुरानो इलाम चिया कारखाना र बगान क्षेत्रलाई संरक्षण गर्न र चियासम्बन्धी अध्ययन अनुसन्धान गर्ने थलोको रूपमा विकास गर्न नेपाल सरकारसँग अनुरोध गर्ने ।

